

UNIVERSITEIT VAN STELLENBOSCH  
FAKULTEIT TEOLOGIE

**Hermeneutiek van inklusiwiteit:**

Handelinge 15  
as Bybelse raamwerk vir aanvaarding van die  
homoseksuele persoon  
binne die  
Verenigende Gereformeerde Kerk in Suider Afrika  
(VGKSA)



ABRAHAM PIETERSE

Werkstuk ingelewer ter gedeeltelike vervulling van die vereistes vir die graad  
MAGISTER DIVINITATIS

Studieleier: Dr. Jeremy Punt

Desember 2006

## VERKLARING

Ek, die ondergetekende, verklaar hiermee dat die werk in hierdie werkstuk vervat, my eie oorspronklike werk is en dat ek dit nie vantevore in die geheel of gedeeltelik by enige universiteit ter verkryging van 'n graad voorgelê het nie.

Handtekening: \_\_\_\_\_

Abraham Pieterse



Datum: \_\_\_\_\_

## OPSOMMINGS

In vandag se konteks en die samelewing waarbinne ons leef, is die woord “gemarginaliseerdes” nie ‘n onbekende woord of verskynsel nie. Dit is by gemarginaliseerdes waar dit juis voorkom asof die beste opsie kan wees om hulle ware identiteit geheim te hou. Dit bied vir hulle ‘n mate van beskerming teen diskriminasie. Net soos daar op ander gebiede gepraat word van diskriminasie, wat die gemarginaliseerdes soms ervaar, is daar ook die homoseksuele persoon wat dikwels op die “kantlyn” van die samelewing moet staan.

Maar hoe word die homoseksuele persoon binne die samelewing hanteer, en is daar ‘n ruimte vir dié sulkes binne die kerk van Christus?

Homoseksualiteit is in die meeste kerke ‘n hoogs omstrede en emosionele saak, omdat dit teen baie se geloofsoortuigings ingaan. Binne die kerk is die saak wat lank smeulend was, die vraag oor hoe om gelowiges met ‘n homoseksuele oriëntasie in die geloofsgemeenskap te akkomodeer – nie alleen te verdra nie, maar juis in te sluit.

Hierdie studie gaan oor die “hermeneutiek van inklusiwiteit” – die aanvaarding van die homoseksuele persoon binne die geloofsgemeenskap, en die hele etiek rondom “gasvryheid“. Handeling 15: 1-29, is nie ‘n teks oor homoseksualiteit nie, maar liever oor die inklusiwiteit van die ander. Die Handeling 15: 1-29 teks word juis in dié bespreking gebruik omdat die Handeling 15: 1-29 Boek bruis met lewe – God se nuwe lewe wat Hy deur sy Gees in mense uitstort. Hierdie invalshoek, kyk na hoe die teks van Handeling 15: 1-29, wat handel oor die Christelike leiers se vergadering in Jerusalem, my gaan help om te praat oor inklusiwiteit, en om die lesbigs<sup>1</sup> wat as “anders” gesien word deel te maak van die breër en groter familie van God se Kerk.

Vanuit die teks en verhale wat Paulus, Barnabas en Petrus aan die gemeenskap vertel het, het hulle die kerk oortuig dat die heidene wat nie besny was nie, tog ingesluit kan word binne die geloofsgemeenskap. Hierdie apostels het persoonlike getuienisse gelewer oor hoe die “tekens en wonders” ook onder die heidene gewerk het. Dit is juis

---

<sup>1</sup> Hierdie term word binne die studie gebruik wanneer ek van die homoseksuele persoon praat, beide van manlike en vroulike geslag.

die tipe argumente wat 'n sekere tipe "getuie" is wat die kerk nou nodig het, vir die lesbisay Christene. Petrus se getuie aan die mense, het hulle laat sien dat God nie onderskeid maak tussen "ons" en "hulle" nie, maar het Hy 'n ruimte geskep sodat almal saam deel kan wees van Hom.

Dit is belangrik dat ons ruimte moet maak vir mekaar om ons Christen-wees uit te leef en veral oop te wees vir mekaar, mekaar te aanvaar soos Jesus Christus ons aanvaar en lief het soos God ons almal lief het - basies 'n ruimte waarin ons almal insluit binne die liefdesverbond met God, en die Wet van God wat van ons vra om mekaar lief te hê, soos Christus ons liefhet. Hierdie liefde word gesien en geopenbaar in die kruisdood, waarin ons almal deel het, Jood of nie-Jood, slaaf of vryman, man of vrou, heteroseksuele persoon of homoseksuele persoon.

As God ons almal kan insluit in Sy liefde, is dit die rol van die Kerk, van elke Christen om die homoseksuele persoon in te sluit binne die geloofsgemeenskap en as een groot familie saam te leef en God te dien. God se genade en liefde sluit niemand uit nie.



## ABSTRACT

In present day society and the context within which we find ourselves, the word “marginalised” is not altogether uncommon, therefore the marginalised is on the rise. It is precisely the marginalised that feel the need to hide their true identity. Finding refuge in this option offers them some degree of protection against discrimination/discriminatory practices. This is all too common-place for homosexuals who often find themselves existing only on the fringes of society.

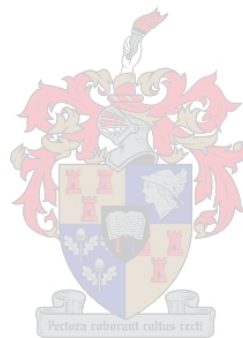
Homosexuality is a highly contentious and emotional issue within most denominations, because it goes against most people’s beliefs. This begs investigation into how the homosexual person is dealt with/treated within society as well as how accommodating the Church of Christ is towards them.

This dissertation deals with the “hermeneutics of inclusivity” – the acceptance of the homosexual person within the faith-communities, and the ethics surrounding “*hospitality*”. Acts 15: 1-29, the text which is being dealt with/studied, does not deal with homosexuality, rather it deals with the inclusion of the other/others. Many Christians today long to experience the munificent power of God, this is precisely why Acts is used in this discussion as it is a book that vibrates with life – God’s new life that He bestows upon His people through the Holy Spirit. Looking at Acts 15: 1-29, which speaks about Christian leaders’ meeting in Jerusalem, will aid me in discussing inclusivity and how to incorporate lesbians, who are seen as “different”, into the extended family within God’s church.

By virtue of the text and stories that Paul, Barnabas and Peter had shared with their followers, they had convinced the church that heathens that were not circumcised could still be included within the faith-community. These apostles delivered personal testimonies about the “signs and wonders” and how they also occurred and succeeded amongst the non-believers. This is precisely the type of testimony that the church needs for, and by its lesbian followers.

It is important that we create room for each other to truly live out our Christianity, to be receptive and open to each other, to accept each other as Jesus Christ and God loves and accepts each and every one of us – basically a space where we include everyone in the covenant with God, and the Word of God that asks us to love our neighbour as we love ourselves, as Christ loves us. This love is witnessed in the crucifixion of Christ. We all have a stake in this be it Jew or non-Jew, slave or free man, man or woman, heterosexual or homosexual.

If God can include everybody in His love, then that should be the role of the Church, and of each Christian. We should be able to live as one big, happy family whilst serving our God. God's love and grace excludes no-one.



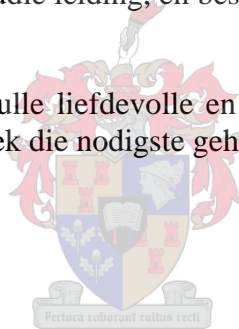
## DANKBETUIGINGS

My opregte dank en waardering, aan:

God, die Vader, in en deur Jesus Christus, vir die krag en wysheid, wat Hy aan my gegee het om hierdie uitdaging te oorkom, en vir die gawes om die studies hierdie jaar te voltooi.

Dr. Jeremy Punt, my studieleier vir sy beskikbaarheid, skerp insig, ondersteuning, opbouende kritiek, helderende studie leiding, en besonders vir sy aanmoediging.

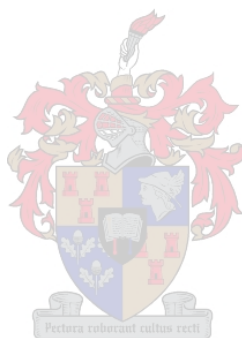
Al my familie en vriende, vir hulle liefdevolle en hartlike onderskraging, geloof in my, begrip en vriendskappe wat ek die nodigste gehad het.



A. Pieterse.  
Oktober 2006.

# INHOUDSOPGAWE

Inhoud	Bladsy
Verklaring	i
Opsomming	ii
Abstract	iv
Dankbetuiging	vi
Inhoudsopgawe	vii
<b>Inleiding</b>	
i. Agtergrond	1
ii. Probleemstelling	2
iii. Hipotese	3
iv. Metodologie	4
v. Hoofstuk indeling	5
vi. Taalgebruik?	6
<b>Hoofstuk 1</b>	<b>8</b>
1.1 Inleiding	8
1.2 Waarskynlike kronologie vd Boek Handeling	10
1.3 Makro indeling	11
1.4 Mikro indeling	12
1.5 Eksegetiese bespreking	14





<b>Hoofstuk 2</b>	<b>24</b>
2.1 Inleiding	24
2.2 Die begrip “homoseksualiteit”	26
2.2.1 Begripsbepaling	26
2.2.2 Historiese agtergrond	26
2.2.3 Die “Lesbigay” persoon	28
<b>Hoofstuk 3</b>	<b>33</b>
3.1 Die Skrif en ’n etiek van inklusiwiteit	34
3.2 Die Skrif as norm in die sedelike lewe	35
3.3 Etiek van verstaan	35
3.4 Rol van Kerk (VGKSA)	37
3.5 Kaaplandse Sinode van die VGKSA	39
<b>Slot</b>	<b>42</b>
i Die Lesbigay se liefdesobjek	43
ii Die Pad Vorentoe	
a) Sosiale vlak	44
b) Kerk	45
c) Moraliteit	47
<b>Addendum A (Artikels uit Kerkbode)</b>	<b>49</b>
<b>Addendum B (Briewe)</b>	<b>53</b>
<b>Bibliografie</b>	<b>58</b>



## Inleiding

### i. Agtergrond:

Vir gemarginaliseerdes kom dit soms voor asof die beste opsie kan wees om hulle ware identiteit geheim te hou. Dit bied immers 'n mate van beskerming teen diskriminasie en kan lei tot groter sosiale aanvaarding. Hierdie voordele kos egter 'n duur prys in terme van die verlies van integriteit, selfrespek en die daaglikse spanning wat “toneelspel” meebring. Die Franse filosoof en skrywer Andre Gide het gesê: “*It is better to be hated for what one is than to be loved for what one is not*” (Du Plessis 1999:88).

Aan die begin wil ek graag noem wat Erich Fromm<sup>1</sup> gesê het. Hy het geglo dat 'n mens net werklik kan liefhê as jy die onderwerp van jou liefde ken. As jy jousef nie laat ken nie, kan jy nooit liefgehê word vir wie jy werklik is nie. Dan bly jou verhoudinge vlak en vals omdat dit gebaseer is op voorgee en toneelspel – op jou openbare self en nie jou ware self nie (Du Plessis 1999:89). Hierdie stelling is van toepassing op alle vriendskappe en verhoudings. Dit bring ons by die hele verstaan van hoe belangrik vriendskap en kameraadskap eintlik vir 'n persoon se geluk en geestestoestand is. Vir enige vriendskap, binne enige gemeenskap (geloofsgemeenskap van Christene of nie) om werklik te ontwikkel, is dit nodig en belangrik dat mense hulself sal oopstel vir mekaar. Dit is juis by homoseksualiteit waar talle maskers gedra word, maar ook waar sterk vriendskappe en verhoudings aangetref word.

Homoseksualiteit is in die meeste kerke 'n hoogs omstrede en emosionele saak, omdat dit teen baie se geloofsoortuigings ingaan. Binne die kerk is die saak wat lank smeulend was, die vraag oor hoe om gelowiges met 'n homoseksuele oriëntasie in die geloofsgemeenskap te akkomodeer – nie alleen te verdra nie, maar juis in te sluit.

---

<sup>1</sup> Erich Fromm is die skrywer van “The art of Loving”, 'n bekende skryfstuk wat veral deur Du Plessis (1999) aangehaal word, wanneer daar gepraat word oor homoseksualiteit.

## ii. **Probleemstelling:**

Die Bybel was in die verlede baie gebruik om sekere punte en stellinge “Bybels korrek” te verantwoord. Daar was ’n tyd toe die Bybel gebruik was om te bewys dat die aarde plat is en omring is deur water. Jerusalem is beskou as die middelpunt van die aarde en die aarde het stilgestaan terwyl die son, maan en sterre daarom gedraai het. Daar was ’n tyd toe slawerny op Bybelse gronde geregverdig is, en selfs binne die apartheidstye was teksverse vanuit die Bybel aangehaal, om die sisteem te regverdig. Dit het geblyk dat bykans enige saak “op Bybelse gronde” bewys kan word indien ’n mens losstaande verse buite verband misbruik.

Die Bybel is dikwels in die verlede en word tans nog dikwels gebruik binne die kerk om standpunte mbt lesbigays<sup>2</sup> gelowiges te regverdig. Die uitwerking van die verwerping deur die kerk is duidelik in ons samelewing. Baie homoseksuele mense wat uit ’n Christelike agtergrond kom, het oor die jare weggedryf van die kerk af en in baie gevalle self ook weg van God af. Die persone wat wel nog binne die raamwerk van die kerk staan, is mense wat verplig voel om maskers te dra. Om aanvaarbaar te wees binne die kerk, moet die homoseksuele persone dikwels oor een van die kernfasette van hul menswees swyg of selfs lieg.

Die probleem gaan egter nie net oor hoe die Bybel gelees of geïnterpreteer was of geïnterpreteer word nie, of ’n spesifieke hermeneutiek nie, maar dit gaan juis oor hoe ’n eensydige, gebrekkige hermeneutiek van die Skrif die nie-aanvaarding van persone binne die geloofsgemeenskap beïnvloed het. Hier gaan dit dus oor die nie-aanvaarding van die gelowige lesbigays in die kerk, en die wisselwerking wat daar bestaan tussen ’n sekere soort Bybelse hermeneutiek en die uitsluiting van lesbigays.

---

<sup>2</sup> Die term **lesbigay** wat ek hier gebruik verwys na die groep homoseksuele persone. So wanneer ek dus praat van lesbigays, praat ek binne inklusiewe term waar beide mans en vroue wat homoseksueel en biseksueel is ingesluit word.

### iii. Hipotese:

My studie gaan oor die aanvaarding van die homoseksuele persoon binne die geloofsgemeenskap, en die hele etiek rondom “gasvryheid”<sup>3</sup>. Daar word gekyk op welke manier daar ’n bydrae gemaak kan word tot die hele debat, en tot in watter mate dit belangrik is om die gesprek verby die gewone<sup>4</sup> tekste te stuur, wat dikwels binne die lesbigeay gesprekke gebruik word. Met die kies van Handeling 15, moet ons verstaan, dat die teks nie ’n teks is wat handel oor homoseksualiteit nie, maar liever oor die inklusiwiteit van die “ander”. Dit gaan my help om ’n ondersoek te doen - waarin ek Handeling 15 wil gebruik as leesteks - om te kyk na wat in die eerste eeuse konteks bedoel was met die insluiting van mense en hoe ons dit binne vandag se konteks kan lees en verstaan. Handeling 15 gaan oor die insluiting van persone binne die Christelike gemeenskap. Hierdie insluiting loop ook nou saam met gasvryheid – die gasvryheid soos Robert Vosloo dit stel in sy artikel oor die “ethic of hospitality”. Hierin sê hy “*hospitality is about opening our lives and our homes to the ‘other’. It is about enabling the experience of homecoming. A Christian ethic of hospitality asks that we realise that our deepest security lies not within notions like ‘our land’, or ‘our language’ or ‘the market’, but within the Trinitarian house of love, within the divine embrace*”<sup>5</sup> ( Vosloo 2005:323). Dit is binne hierdie Trinitariese huis van liefde wat die homoseksuele persoon ook sy/haar liefde, aanvaarding en insluiting moet ervaar.

Die Duitse teoloog Jurgen Moltman verwys na die Trinitariese verhouding tussen Vader, Seun en Heilige Gees as as “iets” wat so wyd/breed is dat die hele skepping daarin kan inpas. Dat daar ruimte vir almal en alles is. “ *The Trinitarian God is a hospitable God that makes space for ‘others’ and ‘otherness’, and also the Triune God is not only a God that makes room, but also a God that gives time – hospitality needs time – friendship needs time*” ( Vosloo 2005:330).

---

<sup>3</sup> Robert Vosloo praat hier van: “Facing homosexuality: from an ethic of security to an ethic of hospitality”. Dit vorm hoofstuk 13 in Van Zyl & Steyn. Performing queer: *Shaping sexualities 1994-2004*, volume 1, 2005: Kwela Books.

<sup>4</sup> Wat ek hier bedoel met die ‘gewone’ tekste, is die tekste wat in die meeste geval gebruik word binne die lesbigeay debat. Die drie Ou Testamentiese tekste nl Gen 19:1-29; Lev 18:22 en Lev 20:13, asook die drie Nuwe Testamentiese tekste, Romeine 1:18-32; 1 Kor 6:9 en 1 Tim 1:8-11.

<sup>5</sup> Fowl noem ook dat “ *Hospitality is the openness to welcome the ‘other’ as ‘other’. It is the openness to the face of the ‘other’.*” (in Vosloo 2003:323)

Ek is verder van opinie dat die drie Nuwe Testamentiese tekste wat gewoonlik aangehaal word, nl uit Romeine 1, 1 Korinthiërs 6 en 1Timotheüs 1:8-11 met verskillende kontekste en eksegetiese slaankrag moontlikhede, nie al tekste is wat ons kan help om in gesprek te gaan binne die debat nie. Dit is waarom ek uit 'n ander invalshoek gaan begin, deur te kyk na hoe die teks van Handeling 15: 1-29, wat handel oor die Christelike leiers se vergadering in Jerusalem, my gaan help om te praat oor inklusiwiteit, en om die lesbigays wat as “anders” gesien word deel te maak van die breër en groter familie van God se Kerk. Die hermeneutiek van inklusiwiteit help my om weg te spring met vanwaar ek staan en hoe ek dinge sien, en terselfdertyd wil ek ook juis dit gebruik om te dien as my raamwerk.

#### **iv. Metodologie:**

Binne Handeling 15, word gewerk met verskillende aspekte van die eksegeese van die teks. Binne die eksegetiese ondersoek word gekyk na die konteks waarbinne Handeling geskryf was, na die wêreld agter die teks, die wêreld in die teks, o.a die belangrike terminologie, die spanning tussen die karakters, hoe pas die teks binne die eerste eeuse konteks en breë samelewing van toe in, en ook na die wêreld voor die teks, na hoe tradisie in die kerk verstaan was of word met 'n breër kyk na die kultiese/sosiale redes hoekom mense beperk was of selfs uitgesluit was in die Kerk. Met hierdie agtergrond word verder beweeg vanuit die literêre vlak, om veral 'n bestudering te doen van die tekste wat aangehaal was om die punte te steun.

Die fokus word nie net geplaas op die eksegeese nie, maar ook op 'n literatuurstudie van onder andere, die volgende boeke: Richard B Hays se “*Moral Vision of the New Testament*”, Gary Comstock - “*A Whosoever Church*” en die boek van Volf “*Exclusion and Imprace*”. Dit is belangrik om die brug wat daar is tussen die teks en die huidige debat raak te kan sien. Ander literatuur wat gebruik word is Pieter Cilliers se “*n Kas is vir Klere*” en Jean Du Plessis se “*Oor Gay Wees*”. 'n Boek wat die inklusiewe stem eenvoudig en verstaanbaar oordra, is die boek van Germond en De Gruchy – “*Aliens in the Household of God*”.

Die pad verder vanaf die eksegetiese ondersoek en die literatuurstudie is om te kyk na momente wat belangrik is vir die Verenigende Gereformeerde Kerk in Suider-Afrika

(VGKSA), veral rondom die huidige debat oor homoseksuele persone binne die kerk. Die VGKSA het op Sinodale vlak hierdie debat op haar agenda gehad vir bespreking. In hierdie studie word Handeling 15 gebruik om 'n bydrae te lewer tot die debat oor die status en posisie van homoseksuele persone in ons samelewing en in die Kerk, veral wanneer ons werk met die “hermeneutiek van inklusiwiteit”.

Die navorsingsontwerp dien as rigting aanwyser oor hoe die pad vorentoe gaan verloop binne die studiestuk. Hieronder gaan daar veral twee onderafdelings wees, naamlik my hoofstuk indeling en die taalgebruik binne die studiestuk.

#### **v. Hoofstuk indeling:**

Wat die indeling van my skripsie betref, sal dit uit drie hoofstukke bestaan, en 'n konklusie met slot opmerkings. Elkeen van hierdie hoofstukke bevat korter subtitels. Hierdie is deurgaans die struktuur wat die studiestuk gaan aanneem.

##### **a) Inleiding:**

Eerstens begin ek met die inleiding waarin gesê word wat ek sal doen, opmerkings bied oor die tema, waaroor die skripsie handel, en veral aandag gee aan die taalgebruik en terme wat deurgaans van gebruik gemaak gaan word.

##### **b) Hoofstuk Een:**

Binne die eerste hoofstuk word gepoog om te fokus op die Bybelteks, Handeling 15, wat as die fokusteks gaan dien. Hier gaan in besonder gekyk word na die eksegeese van hierdie teksgedeelte. Die eksegeese is belangrik, en daarom gaan 'n diepte – studie oor die teks gedoen word. Om studie te voltooi moet daar aandag gegee word aan die wêreld voor die teks, binne die teks en die wêreld agter die teks. Deur dit te doen sal ons sien hoe onder andere die sosio- historiese konteks wel 'n belangrike rol speel binne die eksegeese en hermeneutiek van die teksgedeelte.

##### **c) Hoofstuk Twee:**

Die hoofstuk sluit aan by die vorige hoofstuk, naamlik dat daar gekyk word na 'n Bybelse raamwerk van aanvaarding. Om te praat oor inklusiwiteit gaan Hays se

*Moral Vision of the New Testament* (in sy perspektief, wat veral negatief praat van homoseksualiteit) en ander soortgelyke literatuur stukke 'n groot speel. Die Skrif as bron vir hierdie saak kan nie agter gelaat word as sekondêre bron nie. Ons word binne die boek “*Aliens in the Household of God*” daaraan herinner dat die Skrif nie losgemaak kan word van ons kontekste nie. Ons kan ook nie die Bybel losmaak van tradisie nie.

#### **d) Hoofstuk Drie :**

In aansluiting by die vorige hoofstuk, gee ek 'n oorsig oor hoe die Skrif gebruik kan word om van homoseksualiteit te praat. Nadat daar aandag gegee is oor die verstaan van homoseksualiteit, die verskillende sieninge hieroor, word die laaste fokusdeel van die skripsie nou aangeraak – die homoseksuele persoon binne die VGKSA. Die gesprekke wat ek met die onderskeie Ringe binne Kaaplandse Sinode gehad het, en die uitspraak van die Sinode, word dan nou aangeraak. Om met hierdie studie verder te gaan, help dit ons om te verstaan dat homoseksualiteit nie 'n poging is om net “anders” te wees nie, maar dit help ons ook om die totale aard van die homoseksuele mens te verstaan.

#### **e) Slot opmerkings:**

Onder hierdie opskrif, gaan ten slotte 'n laaste paar opmerkings gemaak word rakende die studie en veral ook die skripsie. Hier gaan my persoonlike sieninge/kritiek sterk na vore kom en veral ook my persoonlike ervarings, met die betrokke perikoop en die titel/tema in sy breë. Wat is die pad vorentoe?

#### **vi. Wat van die taalgebruik?<sup>6</sup>**

Vir my, om met hierdie titel of tema te werk rondom homoseksualiteit het ek uitgevind dat daar nie regtig 'n “taal” is wat gebruik word nie.

*“When dealing with the complex subject of homosexuality, it is difficult to maintain a consistent vocabulary. Technically speaking, the word homosexual should be applied only to those who are actively involved in homosexual behaviour, whereas the term*

---

<sup>6</sup> Punt: 2006 skryf oor: “*The Bible in the gay debate in SA: towards an ethics of interpretation, asook die artikel oor “interpretative context and frameworks”* en hierin praat hy van verskillende interpretasies wat binne die lesbisgay debat gebruik kan word. Dit is egter moeilik om 'n spesifieke taal te gebruik binne die gesprekke en 'n mense moet die taal versigtig gebruik om te verseker dat almal die taal wat gebruik word verstaan.

*homosexually orientated can be applied to those who have a homosexual sexual preference but may or may not be “homosexual” (engaged in the lifestyle)”. (Saia, 1988).*

Ek wil saamstem met Michael Saia, se eerste deel van die aanhaling. Om oor homoseksualiteit te praat is 'n komplekse saak, en is dit moeilik om 'n volgehoue, konsekwente woordeskat te behou. Ek is egter nie so seker of ek met die tweede deel van die aanhaling kan saamstem nie. Vir my is dit 'n onnatuurlike onderskeid wat deur Saia geskep word, en hoe daar in 1988 gedink was oor homoseksualiteit, is nie meer dieselfde nie. Daar het veral oor die jare 'n nuwe woordeskat tot die debat navore gekom. Vir ons studie, maar ook vir enige ander studie of gesprek rakende die debat oor homoseksualiteit is dit belangrik om bewus te wees van die taalgebruik wat ontstaan of huidiglik gebruik word wanneer daar oor “lesbigays” gepraat word.

Op 'n ander aspek van taakgebruik, word gefokus op inklusiwiteit en daarom word dit regdeur die studiestuk so gebruik. Wanneer daar wel op sekere gebiede eenslagtige taal verwysings gebruik word, is dit bloot net om my gesprek te laat vloei, en nie om die een of ander uit te sluit nie, byvoorbeeld wanneer daar verwys word na “sy”, “hy” of “hom” of net meestal manlike verwysings. Daar word egter gepraat van die lesbigo, wat inderdaad 'n verwysing is na die manlike en vroulike geslag.





## Hoofstuk 1

### **Handelinge 15 as eksegetiese deel.**

Daar is baie Christene wat vandag na 'n nuwe ervaring van God se krag smag. Met die tema en titel van my studiestuk, gebruik ek juis die boek Handelinge, omdat dit bruis met lewe – God se nuwe lewe wat Hy deur sy Gees in mense uitstort. Binne hierdie boek vind ons dat 'n klein groepie volgelinge van Jesus deur die werk van die Heilige Gees tot 'n groot menigte getuies reg oor die wereld gegroei het.

Binne hierdie studie word met die perikoop Handelinge 15: 1-29 gewerk en word gekyk hoe hierdie teksgedeelte ons kan help binne die huidige gay debat, waaraan die Verenigende Gereformeerde Kerk in Suider Afrika (VGKSA), tans aandag behoort te gee. Die Handelinge 15 teks handel grotendeels oor die groot kerkvergadering in Jerusalem. Ek kyk na hoe die gedeelte kan bydra tot ons verstaan oor hoe die Bybel kan gelees en verstaan kan word, en hoe ons die “ander” kan insluit binne die geloofsgemeenskap.

Saam met hoofstuk 2, wat handel oor die uitstorting van die Heilige Gees, hoofstuk 9, die bekering van Paulus, en hoofstuk 10, die begin van die sending onder die nie-Jode, vorm hoofstuk 15 een van die sleutelhoofstukke in die boek Handelinge. Persoonlik met die tittle/tema ingedagte is hierdie boek vir my die verhaal van die vroeë kerk, van verhoudings en organisasies binne die kerk, asook die betekenis van genade en van ware Christelike liefde.

Wat lees ons as ons die Boek Handelinge lees? Hierdie vraag is belangrik, want as ons nie die vorm van die skrywe – die genre kan identifiseer nie, kan die lees lei tot 'n verkeerde interpretasie. Die moderne leser wat Handelinge dalk vir die eerste keer sal lees, sal voorstel dat dit hy/sy besig is om geskiedenis te lees. Baie opinies is hieroor gelig en een van hulle is dat Charles Talbert Handelinge sien as '*cultic biography*' en hierdeur “ *suggest that Acts, like much of classical biography, has a very practical, homiletical purpose – to tell the story of Christ and his new community in such a way that the values of the founder and his immediate successors might be emulated today*” (Talbert in Willemon 1988:5). Die skrywer van Handelinge wil meer as net 'n kroniek

van die verlede skryf, maar eerder 'n platform bied waar daar vanuit die verlede na die hede gepreek kan word. So 'n tipe skryfstyl kan altyd gebruik word binne die kerk – nie net as 'n verkondiging en inspirasie van die verlede na die hede nie, maar ook ter verdediging teen diegene wat die tradisie ontken om die geloofsgemeenskap te herskep in hul eie beeld. Ons kan nie Handelingte net lees as “geskiedenis” nie. Die waarheid van Handelingte kan en mag nie gemeet word in terme van sy akkuraatheid in die deurgee van historiese insidente nie, maar dit lê in sy reaksie tot die apostoliese geloof in Jesus Christus, wat die Kerk vorm. Die eintlike gehoor van die toesprake in Handelingte is die Kerk.

Daarom wanneer ons besig is om met die eksegetiese van 'n teks te werk, dit ook nodig is om met 'n hermeneutiek van interpretasie te werk, en dit te verstaan. Punt gee in een van sy referate 'n “*brief reflection on the ethics of interpretation*”<sup>7</sup> with regard to *the Bible and homosexuality*”. Dit beteken hierdie bydrae is NIE 'n bespreking oor NuweTestamentiese seksuele etiek of homoseksualiteit nie, maar eerder een waar hermeneutiek die fokus is, 'n refleksie oor die verskillende hermeneutiese vertrekpunte en benaderinge t.o.v. Handelingte 15 en die debat rakende homoseksualiteit. Hieronder moet ons verstaan dat dit nie 'n “ *comprehensive final, resolving (onknopende) conclusion to the broader discussion – rather, it is an attempt to formulate (some) important parameters for current and future discussions on this (and related) topic(s)*” is nie.

“ *The discussion on the ethics of interpretation stands within the broader notion of the ethos of interpretation, which ‘refers not just to the canonical texts but to the larger realities envioning them and the modern reader and, in particular, to the experience of discovering truth, which calls our culturally constructed humanity into question’* (Countryman in Punt 2006 )

Die eksegetiese deel rakende die Handelingte teks wys ook hoe daar op Jesus gefokus is en die klem val op hoe die hele OuTestament van hom gepraat het. Dit is nie dat die dissipels nooit die OuTestament gelees het of gehoor het nie. Hulle het net nie behoorlik die verband tussen Jesus Christus verstaan nie, en kon gevolglik nie werklik

---

<sup>7</sup> Punt (2006) in “ *The Bible in the gay debate in SA: towards an ethics of interpretation*” help ons binne die groot gay debat om te verstaan dat daar verskillende interpretasies is en kan wees en dat ons ontvanklik moet wees vir andere se verstaan.

glo nie. Dus is 'n korrekte begrip van God se Woord noodsaaklik om 'n ware geloof te ontwikkel. Die Jode was fanaties in hulle lees van die OuTestament (Hand 15:21), maar omdat hulle nie die verwyings na die dinge van Jesus en Sy Evangelie verstaan het nie, het hulle dit nie regtig geglo nie. Dit is hier belangrik om veral 'n historiese oorsig te kry oor die Handelingte teks, deur eerstens te kyk na die tydgleuf van die Boek Handelingte en dan te kyk waar die Handelingte 15 teks inpas binne die Boek van Handelingte.

**Waarskynlike kronologie van Handelingte:** ( Belangrike datums om te onthou rakende die boek)

± 27-33 nC	Jesus word gekruisig Pinkster en die begin van die Kerk
33-34 nC	Stefanus sterf as martelaar: Paulus kom tot bekering
36 nC	Paulus keer terug na Tarsus
47 nC	Jakobus sterf as martelaar
46-48 nC	Paulus se eerste Sendingreis
<b>49 nC</b>	<b>Die Christelike leiers in Jerusalem byeen</b>
49-52 nC	Paulus se tweede Sendingreis
53-57 nC	Paulus se derde Sendingreis
54 nC	Nero word keiser
57-60 nC	Paulus in Sesarea in gevangenskap

61-63 nC	Paulus se eerste gevangenskap in Rome
63 nC	Paulus word uit die tronk vrygelaat
± 67 nC	Paulus sterf as martelaar in Rome
70 nC	Jerusalem word deur Romeine verwoes

In die bogenoemde tabel vind ons van die belangrike datums van die boek Handeling. Hierdie datums help ons om'n beter verstaan te bied oor wat in die verskillende tydgleuwe plaasgevind het. Belangrik is om te let op die datum wanneer die Christelike leiers in Jerusalem vergader het en dat dit naamlik tussen die eerste en tweede sendingreis val wat Paulus onderneem het.

#### **Makro indeling van die Boek Handeling:**

Die makro indeling van die Handeling boek lyk soos volg.

1:1 -7:60	Totstandkoming van die Kerk
8:1 – 9:31	Uitbreiding van die Kerk
9:32 – 12:25	Paulus begin Sendingwerk doen
13:1 – 14:28	Paulus se eerste Sendingreis
<b>15:1 – 35</b>	<b>Christelike leiers in Jerusalem byeen</b>
15:36- 18:23	Paulus se tweede Sendingreis
18:23-21:16	Paulus se derde Sendingreis

20:13-23:35	Paulus se reis na Jerusalem
24:1 – 26:32	Die saak teen Paulus
27:1 – 28:31	Paulus se reis na Rome

Die tabel hierbo, is opgetrek vanuit die kommentaar van De Villiers (1983: 15-33) se voorstel oor hoe die makro struktuur van die Handeling boek daar uitsien. Saam met die makro indeling, is daar ook die mikro indeling van die perikoop wat ek behandel, die van Handeling 15: 1-29. Die daaropvolgende deel, verse 30-35, is ook ingesluit binne hierdie mikro indeling omdat dit die verslag is van die vergadering waaroor die vorige verse handel.

#### **Mikro indeling van die Boek Handeling:**

##### **15: 1-12 : Die Vergadering**

- 1-2 : Inleiding
- 3-5 : Die vraag om besnydes te onderhou
- 6-11: Besnydenis: Petrus se toespraak
- 12: Apostoliese Verklaring (betuiging)

##### **15: 13-21: Jakobus se voorstel**

##### **15: 22-29: Besluit van die vergadering**

15: 30-35: Ontvangs van die brief in Antiogië

In die indelinge soos hierbo uiteengesit, kies ek die uiteensettinge van De Villiers. Daar is egter in die meeste gevalle ooreenkomste met die ander kommentare soos “*The New American Commentary*” Reeks (Polhill 1992) en “*The Interpreter’s Bible*” (Harmon). Na hierdie makro en mikro indeling, word nou gekyk na die agtergrondsgeskiedenis, en dan volg die eksegetiese besprekinge.

Histories gekyk: In Handeling 15 lees ons dat konflik ontstaan het tussen Paulus en Joodse Christene wat van Jerusalem afkomstig was, oor die wet in die lewens van die

Christene in Antiogië. Die saak word dan deur die apostels en ouderlinge in *Jerusalem* bespreek en die volgende word daar besluit:

*“Die Heilige Gees en ons het besluit om geen verdere las op julle te lê as net hierdie noodsaaklike dinge nie: dat julle nie vleis moet eet wat aan ‘n afgod geoffer is nie, ook nie bloed nie en ook geen dier wat verwurg is nie, en dat julle onsedelikheid moet vermy. As julle julle van hierdie dinge weerhou, doen julle reg. Hartlike groete.”* (Hd 15: 28-29)

Handeling 15: 1- 29 se kern gedeelte ( vv28-29) soos hierbo genoem praat van: “ *om verder geen las op julle te lê nie as hierdie noodsaaklike dinge....dan sal julle goed doen.*” Daar staan **nie**: anders kan julle nie gered word nie, soos die vromes in vers 1 dit wou hê nie.

En die noodsaaklike dinge? Nie die besnydenis waaroor Joodse Griekse Christene verskil het nie; Nie homoseksuele praktyke nie, dit waaroor die Grieke van daardie tyd kwalik ‘n wenkbrou sou gelig het, maar waarvoor die Jode baie versigtig en nie so ontvanklik was nie; Nie moord of verkragting nie, want daaroor het Jode en Grieke saamgestem. Dit is **net**: afgodsoffers, die eet van bloed, kosjer vleis en hoerery. En driekwart van hierdie beperkinge – toevallig alles wat nie met seks te doen het nie – is vandag nie meer vir Christene ‘n belangrike besprekingspunt of van kardinale belang nie. Dit was ‘n kompromis vir die oomblik, vir die omstandighede van die tyd.

Met die voorafgaande gedeeltes van Handeling 10- 15, speel Petrus ‘n belangrike rol, veral binne die kerkvergadering van Handeling 15:1- 29. Hierdie verwysing van Petrus hierbo na die heidene wat deur sy mond die evangelie gehoor en gelowig geraak het, slaan op Kornelius, ‘n Romeinse hoofman oor honderd en “sy familie en besondere vriende” waaroor in Handeling 10 vertel word. Kornelius het boodskappers na Petrus gestuur om hom te gaan haal. Terwyl die boodskappers nog oppad was, het Petrus op die dak geklim om te bid, en in ‘n verrukking van sinne ‘n voorwerp soos ‘n groot laken wat aan die vier hoeke vasgebind was uit die hemel sien neerdaal. Daarin was onreine viervoetige diere en wilde en kruipende diere en voëls. Die gebeurtenis van Petrus in die voorafgaande hoofstukke moet ook in berekening gebring word as ons die besluit van Petrus en sy toespraak ( Handeling 15:6-11) in die vergadering beter wil verstaan.

Handelinge 10 – 15 moet ook in ag geneem word binne die eksegetiese bespreking wat sal volg, maar ook wanneer daar later na die toespraak geluister word wat Petrus gee, tydens die vergadering met die apostels en die ouderlinge.

## **Eksegetiese Bespreking**

### **Die vergadering in Jerusalem**

Handelinge 15 staan op 'n letterlike manier in die middel van die Boek van Handelinge. Hier kom die heidense insluiting in die familie van God in, onder bespreking. Die struktuur is in vier onder afdelings verdeel:

1. 'n bekrywing van die natuur van die konflik ( 1-5)
2. die debat in Jerualem wat fokus op die toesprake van Petrus, Paulus, Barnabas en Jakobus (6-21)
3. die oplossing van die twispunt (22-29), en
4. die verslag aan Antiogië

Hierdie vier onderafdelings kom nou tot bespreking, en dit word afsonderlik bespreek. Binne hierdie gedeeltes is daar egter 'n paar eksegetiese aanmerkings wat tot bespreking gaan kom, en dan so behandel gaan word. Hierdie bespreking gaan vir ons 'n groter geheelbeeld skep oor wat binne die vergadering gebeur het, hoe daar tot die besluit van die vergadering gekom was, asook hoe die verloop van die vergadering was en hoe ons dit vandag kan gebruik binne ons konteks.

### **Die konflik: (1-5)**

Vanuit die vorige sendingreis en agtergrond van Paulus en Barnabas wat ons kry in Handelinge 13 en 14, vind ons dat hulle reeds van Juda na Antiogië oppad was om die amptelike posisie van die Jerusalem Kerk te verseker.

Vers1: ejdivdaskon - geleer: hierdie leringe het in hierdie konteks al vir geruime tyd aangehou, voordat daar 'n krisis ontwikkel het.

“....volgens die *gebruik* van Moses....”: In die antieke wêreld was die wette (Grieks, Joods en Romeinse wette), dikwels beskryf as “gebruike”.

Die mense wat van Jerusalem af gekom het, het die gemeentes van Antiogië, waar daar uiteraard baie Christene was wat nie Jode was nie, probeer wysmaak dat as hulle hulle nie laat besny volgens die gebruik van Moses nie, hulle nie gered kon word nie. Hiermee het hulle afgewyk van wat tot dusver in Antiogië verkondig is. Barnabas en Paulus het nie so iets verkondig nie, en Petrus het by die bekering van Kornelius dit baie duidelik laat blyk dat die besnydenis nie belangrik was nie, maar wel die besit van die Heilige Gees (10:47). Die gemeente van Jerusalem het ook hiermee saamgestem (11:15-18).

Vers 2: tou;" ajpostovlou" kai; presbutevrou" – die apostels en ouderlinge: Dit word aangeneem deur Lukas dat hierdie groep mense outoriteit het om hierdie dispuut uit te klaar. Daar kan ook geargumenteer word dat die vraag wat ontstaan het, juis as gevolg van hierdie groep gekom het. (v1)

Vers 2 : stel aan ons die hoofkarakters voor: 1. die “besnydenis-party” (na wie daar verwys word as “ die gelowiges uit die party van die Fariseërs...” (vers 5), wat nie ‘n individuele spreker het nie, maar deur ‘n groep praat; 2. die apostels, verteenwoordig deur Petrus; 3. die ouderlinge verteenwoordig deur Jakobus.

Die enigste groep wat gemis word is die Helleniste, en dit wil blyk asof daar aan die leser ‘n indruk geskep word, dat Paulus en Barnabas, deur die werk in Antiogië aangewys was om die groep te verteenwoordig. ( vers 2 cf 13:1)

Vers 5: Stel ‘n nuwe groep beswaardes voor, wat na ‘n baie tradisionele groep klink – die Fariseërs. (Nelson’s Bible Commentary Vol 6: 469)

Nadat Paulus en Barnabas hulle verslag beëindig het, het van die gelowiges wat vroeër Fariseërs was, na vore gekom en gesê dat die Christene uit die heidene besny moes word en aangesê moes word om die wet van Moses te onderhou. Die "Wet van Moses“ verwys hier na die Tien Gebooie (Romeine 13:8-10) en die Mosaïese wet soos opgeteken in die vyf boeke van Moses (bv. Luk2:22, Joh7:23, Rom2:25,26)

Dit is moontlik dat die gelowiges uit die Fariseërs in Jerusalem dieselfde probleme gehad het as hulle geesgenote in Antiogië en gewag het op 'n geleentheid om hulle



besware te lug. Hier word die eerste maal gemeld dat ook sommige die Christelike geloof aangeneem het. Betreffende die Fariseërs kan 'n mens egter vermoed dat hierdie oud- Fariseërs nie lank vantevore tot die gemeente toetree het nie, of dat hierdie gedagtes nog by hulle voortgelewe het toe die getal van bekeerlinge uit die heidendom al groter geword het. (De Villiers 1983:18).

#### Kommentaar:

Die bekering van die heidene of mense wat nie Jode was, was nou in volle swang. Die Antiogië se gemeente het grotendeels bestaan uit nie-Jode wat nie besny was nie, en Paulus en Barnabas het op hulle eerste sendingreis nie van hulle vereis om besny te word nie, maar in in Judea het dinge anders verloop. Daar was nie gesê wie besluit het dat Paulus en Barnabas na die vergadering moet gaan nie, maar dit was gewoonlik waardige manne, meestal die oudstes wat gekies was om sorg te dra en die nodige beheer uit te oefen. Dit wil voorkom dat die twee reeds van vroeg af die volle vertroue van die gemeente geniet het.

Paulus noem in Galasiërs 2:1 dat Titus, hom en Barnabas vergesel het Jerusalem toe, so hy mag dalk een van die “ander” wees wat in Handeling 15:2 genoem word. (Polhill 1992:323).

Binne hierdie verse is dat die saak op die tafel duidelik gemaak word deur die Fariseërs, dat die *heidene* nie Christene kan word, voordat hulle nie *Jode* word nie. Dit beteken dat hulle eers besny moet word en die wet van Moses moet onderhou.

In die verse wat volg en wat handel oor die debat, vind ons dat daar nou ander verteenwoordigers toegelaat word om hulle posisie te verdedig. Hierdie debat word verdeel in twee dele. Eerstens is dit Petrus se toespraak (15:6-11) wat bespreek word en dan die toespraak van Jakobus (15:12-21)

Hier in Jerusalem word daar verder gegaan as in Antiogië. In laasgenoemde was daar net sprake van die besnydenis, maar in Jerusalem word ook van die hou van die wet van Moses gepraat, wat verpligtend gemaak moet word vir bekeerlinge uit die heidendom. Oor hierdie belangrike vraagstukke sou die vergadering in Jerusalem uitsluitel gee. Dit is in die volgende gedeelte waar ons vind dat Petrus met sy toespraak begin.

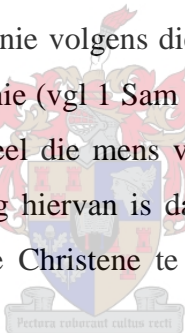
### **Petrus se toespraak: 15:6-11**

Vers 8: dou;" to; pneu`ma to; a{gion – skenk (gee) die Heilige Gees (aan hulle): Hierdie vers gooi lig terugwaarts op wat op Pinkster gebeur het.

Vers 9: th`/ pivstei – deur geloof: Dit klink Paulinies, maar dit was sekerlik die algemene oortuiging van Christene – in Lukas se tyd en heelwaarskynlik lank voor dit.

Nadat Petrus van sy sending gepraat het, het hy gewys op wat God direk buite hom om aan die heidene gedoen het, waardeur Hy duidelik laat blyk het hoe oor die Christene uit die heidendom gedink moet word.

Uit verse 8-10 word baie duidelik aangetoon dat God die inisiatief geneem het met die redding van die heidene. Die gedagtegang in die verse toon groot ooreenkoms met Petrus se woorde in die Kornelius-verhaal (10:47; 11:15-17). God word die Kenner van die hart genoem. Hy oordeel nie volgens die mens se uiterlike, sy nasionaliteit, die besnydenis, of wetsvervulling nie (vgl 1 Sam 16:7). Hy ken geen aansien van die persoon nie (10:34), maar beoordeel die mens volgens die gesteldheid van sy hart. Die uiterlike bewys en bevestiging hiervan is dat God aan die heidene die Heilige Gees gegee het net soos aan die Christene te Jerusalem op die Pinksterdag (vgl 10:44-46).



God het geen onderskeid tussen die Christene uit die Jode en dié uit die heidene gemaak nie: Hy het ook hulle harte deur die geloof gereinig. God reinig deur die geloof, nie slegs uiterlik soos deur die seremoniële wet nie, maar die hart self, sodat daar werklike reinheid is. ( De Villiers 1983:20)

Vers 10: o}n ou[te oiJ patevre" hJmw`n ou[te hJmei`" ijscuvsamen bastavsai - wat ons vaders en ook ons nie in staat was om te dra nie: Hierdie is ‘n Hellenistiese kritiek, wat geen ortodokse Jood sou aanvaar het nie, vir die dat die “juk van die wet” nie ‘n las was nie, maar ‘n behae. Hierdie kritiek word dikwels nie gevind binne die Nuwe Testament nie. Paulus lig hier die Wet uit as moontlike hekkies, maar wat tot trots en selfvertroue op jou eie kan lei. Hier is die stryd van die Torah – die 613 negatiewe regulasies, “jy mag nie.....” teenoor die 248

positiewe regulasies, “jy sal/mag....” Vir enige nie-Jood sal dit ‘n groot stryd wees om dit alles te memoriseer.

Petrus rig hom nou veral tot die mense wat die besnydenis eis en vra aan hulle waarom hulle God versoek of sy geduld op die proef stel deur op die nek van die gelowiges 'n juk te lê wat hulle vaders nie in staat was om te dra nie en wat hulle, die gelowiges, self ook nie kan doen nie? Ten spyte van hulle belydenis van die vreugde in die wet, het hulle sedert die dae van die vaders (vgl 7:39, 51) onophoudelik die wet oortree en so die reg verbeur om dit as eis aan ander voor te skryf. (De Villiers 1983).

Kommentaar:

Petrus het eerste gepraat en in verwysing na die Kornelius storie (sonder om sy naam te noem), praat Petrus vanuit sy eie ervarings om die insluiting van ander tot die familie van God sonder voorwaardes te verdedig. Hier is veral twee punte wat van spesiale belang is in Petrus se toespraak.

1. Petrus se argument is nie net ‘n outobiografiese argument vanuit sy persoonlike ervarings nie, maar dit is ‘n teologiese argument. Die toespraak beskryf wat God besig was om te doen in daardie tyd. God is die onderwerp van die meeste werkwoorde en partikels in sy toespraak. God het ‘n keuse gemaak; God ken die mens se hart; God het vir hulle die Heilige Gees gegee; God maak nie ‘n onderskeid tussen ‘ons’ en ‘hulle’ nie (vv 7-9). Dit is God wat verantwoordelik is vir die insluiting van die heidene, nie Petrus nie. Dit was in hierdie lig dat Petrus moes vra: “*waarom wil julle dan nou God se geduld op die proef stel deur op die nek van die gelowiges ‘n juk te lê wat ons vaders nie in staat was om te dra nie en ons ook nie?’*” (v10). Hierdie vraag saam met Petrus se bevestiging in vers 7 dat “*God my lankal uit julle geledere gekies het om die evangelie aan die heidene te verkondig*” het die vergadering tot stilte gebring. (v12).
2. Die tweede deel wat hierby aansluit is die beklemtoning van Petrus se toespraak op die “*justification by grace through faith*”. (Polhill 1992: 327).

Nadat Petrus sy toespraak gegee het, vind ons nou hier in die volgende verse (12-21) dat Jakobus se toespraak nou hanteer word.

## **Jakobus se toespraak: 15:12-21**

Vers 12: Hierdie vers verwys na of impliseer die gebeure van die reis in hoofstukke 13-14, en nie die leringe in Antiogië nie.

Vers 14: Word die naam Sumew;n (Symeon = Aramees vir Simon [Petrus]) gebruik om die storie 'n meer antieke geur te gee. (verwysing na v7: “ajfÆ hJmerw`n ajrcaivwn ).

labei`n ejx ejqnw`n lao;n tw`/ ojnovmati aujtou`. – “om te neem uit die nasie (volk) vir Hom ‘n volk”, is soos Hy gedoen het in die Ou Testament, deur vir Hom ‘n volk op te roep uit Egipte. Hier kan ook gesê word dat die patriargale tyd parallel aan die messiaanse of eskatologiese gebeure is.

Vers 15-18: 'n Reeks aanhalings (dalk van Ou Testamentiese profesieë) word aangetref. Die aanhalings is van die LXX, wat dit bietjie moeilik maak om Jakobus te sien gebruik. Hierdie deel kan dalk 'n aanduiding wees dat die toneel deur Lukas gesien was as “*amplified and elaborated*”.

Vers 17: Die “Messiaanse” deel skets die toekomstige herstel van die Davidiese koningryk, asook sy religieuse dominansie oor die ganse wêreld. In Jakobus se toespraak word dit geïnterpreteer as 'n verwysing na die opstanding van Jesus, die verkondiging van die evangelie en die bymekaar kom van die nasies.

Vers 20: tw`n ajlisghmavtwn - Verwys na die vleis wat aan die afgode geoffer was. Die Nelson's Bible Commentary Reeks (Grant 1962), ontleed die vers soos volg: “*Pollution was seen as the ancient, really primitive, conception of physical contamination. These four prohibitions were not a mere compromise-list of “burdens” which must be endured, while scrapping circumcision and all the other rules and regulations; they were the requirements which could not be abrogated (v28) since the Law itself demanded their observance by all men, Jews and Gentiles alike.*

*These were the Laws governing the gerim or 'metics', i.e. foreigners resident in the Holy Land, as set forth in Lev. 17-18; they are given in the official text (v29) in exactly the same order as in the Torah:"*

Wat hier tersprake kom is die feit dat die Christene uit die heidendom moet hulle ter wille van die eenheid van die gemeente 'n beperking van hulle vryheid laat oplê, terwyl die Joodse Christene aan die ander kant nie van die Christene uit die heidendom die vervulling van die seremoniële wet mag vra nie.

Hierdie uiteensetting vanuit die Torah lyk soos volg:

- a) afgodsdienste - die aanbidding van afgode, asook die eet wat aan afgode geoffer was, was verbode.
- b) Bloed – bv vleis of ander kos wat die bloed van diere bevat. Die gedagte is meermale uitgespreek dat die bloed die lewensbeginsel van die dier is; daarom behoort dit aan God en moet dit op die grond of op die altaar uitgestort word.
- c) Dier wat verwurg is – geen dier wat verwurg is, mag geëet word nie. Dit is vir diere wat deur verstikking om die lewe gebring is en waarvan die bloed nie uitgeloop het nie.
- d) Onsedelikheid – onsedelikheid moet vermy word. Hierdie onsedelikheid of ontug sien nie op die geslagtelike bandeloosheid in die algemeen soos dit in die heidense wêreld van daardie tyd voorgekom het nie, ook nie op die sakrale tempelprostitusie wat beoefen is nie, maar op die Levitiese verbod op huweliksverbintenisse met verwante wat as bloedskande beskou is (Lev 18:6-18). ( Nelson's Bible Commentary Vol 6: 471)

Vers 21: τῶν συναγωγῶν – die sinagoges ( Joodse), was in alle dele van die Romeinse ryk gevind, veral in die Ooste. Die argument van die vers is dat alle mans (Joods en Heiden) bewus was van hierdie vier vereistes, en dat dit die basis was. Van alle mans was verwag om die “wette” waar te neem.

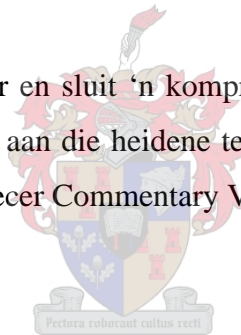
Die Christene uit die heidendom moet hulle van hierdie vier dinge weerhou omdat Moses van die vroegste geslag af mense het wat hom preek of verkondig, soos dit in die Grieks staan. Die voorskrifte van Moses is naamlik van ouds af elke Sondag in elke stad aan die mense in die sinagoges voorgelees (vgl 13:15). Aangesien die

voorskrifte van Moses eeue lank in die sinagoges gelees is, het die Jode 'n diepe afsku van hierdie vier wetsoortredings as erfenis van hulle voorvaders ontvang of geërf. Hierdie afsku was so diep gewortel dat die Christene uit die heidendom ten opsigte van hierdie punte die Joodse Christene tegemoet moes kom.

Kommentaar:

Soos by Petrus wat 'n teologiese argument aangevoer vir die insluiting van die heidene, gebaseer op persoonlike ervarings, maak Jakobus ook 'n teologiese argument, maar wat gebaseer is op 'n ander outoriteit – die Skrif. Hy begin sy toespraak met verwysing na wat Petrus gesê het. Jakobus argumenteer dat die insluiting van die heidene onder die “kinders” van God alreeds in die Ou Testament vertel was. Sy interpretasie van die Amos 9:11-12 kom vanuit die LXX, wat eis dat die huis van Dawid weer opgebou sal word, “*sodat al die ander mense die Here kan soek, ja, al die heidennasies wat Ek geroep het om my eiendom te wees, sê die Here wat hierdie dinge doen*” (v17).

Jakobus gaan egter bietjie verder en sluit 'n kompromie met die Fariseërs, deur aan die raad voor te stel om 'n brief aan die heidene te skryf, deur hulle te weerhou van sekere “dietary” wette (v20). (Mecer Commentary Vol 7:38).



### **Die besluit van die vergadering en die pastorale brief: 15: 22-29**


Vers 22: Lukas verteenwoordig die “raad” as samestelling van al drie groepe teenwoordig, alhoewel dit nie duidelik is oor hoe die *hele Jerusalem* kan deelneem nie. *Judas* – wat ook Barsabbas genoem is (vlg 1:23), kon 'n broer gewees het van Josef Barsabbas, en het hy waarskynlik die Joodse groep van die kerk in Jerusalem verteenwoordig. Behalwe dat hy verder in vv27 en 32 genoem word, hoor ons niks meer van hom nie.

*Silas* – miskien die Aramese vorm van Saul, word nog twaalf maal in Handelingne genoem. Hy was Paulus se metgesel op die tweede sendingreis (15:40). Sommige skrywers glo dat Silas, die Silvanus is wat elders in die Nuwe Testament genoem word. (1Tes 1:1; 2 Tes 1.1; 2 Kor1.19; 1 Pet 5:12)

Die woorde van Jakobus, die broer van Christus, het die deurslag gegee. Die samesprekings wat met so 'n heftige woordewisseling begin het, het 'n gunstige afloop gehad. Oor die beginsels is ook volle eenstemmigheid bereik.

Hulle besluit toe om 'n afvaardiging te kies van manne uit die gemeente van Jerusalem om Paulus en Barnabas na Antiogië te vergesel en die besluit van die vergadering daar bekend te maak. Vir die doel het hulle twee manne gekies. Die een was Judas, wat ook Barsabbas genoem is (vgl 1:23) en Silas. Judas kon 'n broer gewees het van Josef Barsabbas (1:23). Hy het waarskynlik die Joodse groep van die kerk in Jerusalem verteenwoordig (6:1). Hy word verder in verse 27, 32 genoem, maar daarna hoor ons niks meer van hom nie. Silas, miskien die Aramese vorm van Saul, word nog twaalf maal in Handelingte genoem. Hy was Paulus se metgesel op die tweede sendingsreis (15:40). Petrus noem Silvanus as die persoon wat hom gehelp het met die skrywe van sy eerste brief.

Kommentaar:

Die vier voorskrifte (waarskynlik gebaseer op Lev 17:8-18:18), word herhaal in die brief aan die heidene. Die onmiddellike konteks van die brief vereis dat die voorskrifte nie gesien moet word as die belangrikste voorskrifte vir verlossing nie. Die brief was uitgestuur om “reg te maak” omdat hulle *“gehoor het dat daar mense van ons af gekom het wat julle verwar en ontstel het deur dinge te se waarvoor hulle geen opdrag van ons ontvang het het nie.”*(Hand 15:24)”. 

Verder is hierdie voorskrifte almal ‘voorskrifte van basiese rituele is om die kameraadskap, die gemeenskap tussen die Jode en die Heidense Christene moontlik te maak. Hierdie siening word ondersteun deur ander tekste, oa: in 16:1-3 waar Timotheus (sy ma was Joods, en pa Grieks) besny was deur Paulus – nie om sy verlossing te verseker nie, maar om enige struikelblokke wat hierdie broederskap met die Jode met wie hy in kontak gekom kan laat misluk, te verhinder ( volgens Galasiërs waar Paulus uitdruklik sê dat hy Timotheus nie laat besny het nie).

Wat in die volgende paar verse gebeur ( 15:30-35), is dat die verkose vergadering verdaag het, en dat die verteenwoordiging vertrek het. Die brief is afgelewer aan die gemeente van Antiogië. Die gemeente het die brief gelees en hulle was ‘baie bly oor



die bemoedigende boodskap' (v31). Hierdie dispuut is afgehandel, en belangrik vir Lukas het die Kerk nog 'n groot dispuut op 'n ordelike en vredeliewende wyse hanteer en opgelos. Weereens was kerkeenheid herstel, en Paulus en Barnabas kan nou terugkeer na hul taak om die Woord van God te verkondig en voort te gaan met hul leringe.

### **Samevatting:**

Die Kerke van Jerusalem en Antiogië het afgevaardigdes na die vergadering in Jerusalem gestuur. Die kwessie van nie-Joodse bekeerlinge het tot meningsverskille in die vroeë kerk gelei. Die vraag was of dit vir die nie-Jode nodig was om die Joodse wette en gebruike te gehoorsaam en na te kom. Veral onder die invloed van die Jodedom het sommige daarop gedring dat die nie-Jode wel die Joodse wette moes gehoorsaam en selfs besny moes word, anders kon hulle nie gered word nie. Paulus was egter van mening dat dit nie vir hulle nodig was om eers Jode te word voordat hulle Christene kon word nie. Paulus en Barnabas het die problem dus met die kerkleiers gaan bespreek. Die vergadering het uiteindelik besluit dat hulle reg was en dat dit nie vir die nie-Joodse gelowiges nodig was om aan die Joodse wette gehoorsaam te wees nie. Dit was ook nie vir hulle nodig om besny te word nie. Die vergadering het ook besluit dat Joodse en nie-Joodse gelowiges saam kon eet sonder dat die Jode daardeur onrein gemaak sou word. Dit was dus vir hulle belangrik dat daar ruimte geskep moes maak om die ander persone wat nie noodwendig deel vorm van hulle kultuur en identiteit nie in te sluit. Dit gaan nie hier oor of jy Jood of Heiden is nie, maar dat hierdie verskille in afkoms juis die oorbrugging moet wees om die ander tuis te laat voel. Dit het begin by hierdie vergadering waar die inklusiwiteit van die ander as oplossing gebied was vir al die kerkleiers betrokke.

Deur oa die toesprake van Petrus en Jakobus, asook die bydrae van die ander verteenwoordigers by die kerk vergadering vind ons dat daar verby die onderskeie sosiale en kulture kontekste gekyk was (dit was ook in ag geneem), om die dispuut wat handel oor die insluiting van die ander af te sluit. Vir my is die toespraak van Petrus (vv 6-11) 'n belangrike aanvoering tot die debat oor die insluiting van die ander binne die EEN geloofsgemeenskap van God. Dit is die gedeelte wat in gedagte gehou moet word, wanneer daar vervolgens gekyk moet na hoe ons praat en dink wanneer die aanvaarding van die homoseksuele persoon binne ons kerk van vandag,



en die insluiting van veral die “ander” as ’n familie van God deur Jesus Christus, ter sprake kom.

## Hoofstuk 2

### **Die huidige debat rakende homoseksuele persone**

#### **Inleiding:**

“ *Jy moet jou kop laat lees* ” en “ *Wat het jy gedink* ” is van die reaksies wat ons kry wanneer daar met homoseksuele persone of van hulle gepraat word. Dit was selfs die reaksie wat ek gekry het toe ek met die tema begin werk het en dit as my akademiese werkstuk gebruik het.

Wanneer daar in opleiding vandag, anders as die verlede, gepraat word van hierdie woord of selfs die term, homoseksualiteit, is daar baie persone wat nog oningelig is oor wat presies hiermee bedoel word en ander verkies om liever nie hieroor te praat en wil nie daarvan weet nie. Daar is egter ’n groot verskil van mening oor wat eintlik onder “homoseksualiteit” verstaan moet word. Die woorde “homoseksualiteit” is vir die eerste keer deur die Hongaarse geneesheer, Benkert, gebruik wat in 1869 ’n artikel in verband met hierdie besondere aangeleentheid gepubliseer het. (Botha in Vermaak 1983:4). Die woord “homoseksualiteit” is afgelei van die Griekse byvoeglike naamwoord.

Etimologies word homoseksualiteit opgemaak uit “homos” en “sexus”. Homo in hierdie geval verwys nie na die Latynse woord wat “mens” beteken nie, maar na die Griekse byvoeglike naamwoord “homos”, met die betekenis van “dieselfde, gelyke” teenoor “heteros” (ander). Sexus is afgelei van die Latynse werkwoord “secare”, met die betekenis van onder andere “verdeel, sny”. Uiteindelik verkry sexus dan die betekenis van “onderskeid tussen die twee geslagte” (Vermaak 1983: 4). Die gevaar van etimologies om betekenis te bepaal, is Lesbianisme.

Homoseksuele verhoudings tussen vroue word gewoonlik beskryf as Lesbianisme. Die naam is afgelei van Lesbos, die naam van die eiland waar die Griekse digteres, Sappho, gewoon het en blykbaar as lesbiese vrou geleef het. Haar gedigte dui in 'n groot mate daarop dat sy homoerotiese verhoudings gehad het. (Vermaak 1983: 4).

Daar is heelwat skrywers wat eerder verkies om nie met die term “homoseksualiteit” te werk nie. Die beswaar wat hulle teen die term “homoseksualiteit” inbring, is dat dit verkeerdlik die klem plaas op die seksuele aangetrokkenheid tot persone van die dieselfde geslag. Hulle verkies eerder om van die term “homofilie” gebruik te maak – waarmee bedoel word, die hunkering na totale gemeenskap met persone van dieselfde geslag. Vir die skrywers moet die klem dus val op die liefde vir persone van dieselfde geslag en nie op die seksuele aangetrokkenheid nie. Daar is egter baie ander skrywers wat verkies om nie die term “homofilie” te gebruik nie, omdat daar met hierdie term ander probleme na vore gebring word.

Ek gaan ook deurentyd deur hierdie studiestuk praat van lesbigs, om sodoende nie die vroulike geslag wat self ook met hierdie worstelinge te kampe het, of gehad het uitsluit nie. Wanneer ek dink aan die woord inklusiwiteit, dink ek aan die insluiting van alle mense om saam een te wees met God. Om hierdie mense – die mede broers en susters - te verstaan, moet ons die mens binne sy verhouding tot God verstaan.<sup>8</sup>

Maar wat is die beeld wat meeste mense het van die homoseksuele persoon? Ons moet onthou dat homoseksualiteit een van die vele aspekte van seksuele gedrag is wat sigself in enige gemeenskap voorkom. Die beeld wat die meeste mense van homoseksuele persone het, is in die meeste gevalle 'n verkeerde beeld. Hierdie klink te algemeen, maar die stelling is juis gebaseer op die invloed wat die media speel in hierdie verband. Hierdie opvatting geld nie net vir die “gewone” man wat die homoseksuele prostituut op straat raaksien en tot stereotipe maak nie, maar ook vir die vakkundiges. Persone wat na geneeshere, psigiaters, predikante en maatskaplike

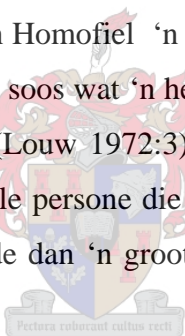
---

8 ...maar om die homoseksueel in sy andersheid te verstaan, sal die profane wetenskap se hulp ingeroep moet word, aangesien die Skrif ( wat geen wetenskaplike handboek is nie) geen direkte gegewens verstrek met betrekking tot die verskillende voorkoms van homoseksualiteit nie.

werkers gaan vir raad in verband met homoseksuele neigings, is in byna alle gevalle ongelukkig en voel skuldig, oor hulle seksuele neigings en verhoudings.

### **Hoe lyk die begripsbepaling?**

Soos reeds vroeër genoem, onder die inleiding van hierdie hoofstuk, word die woord homoseksualiteit afgelei van die Griekse woord “homo” en nie van die Latynse woord “man” nie! Wat die homoseksuele optrede betref is dit dus ‘n seksuele aktiwiteit tussen twee persone van dieselfde geslag, m.a.w. daar kan by ‘n heteroseksuele persoon ook homoseksuele optrede gevind word. Aan die ander kant soos vroeër genoem vind ons dat ‘n Homofiel ‘n persoon is wat ‘n ander persoon van dieselfde geslag liefhet (“Philein”), soos wat ‘n heteroseksuele persoon iemand van die teenoorgestelde geslag kan liefhê. (Louw 1972:3). Daar is dus by beide gevalle, die van homoseksuele en heteroseksuele persone die hunkering na iemand om lief te hê, en wanneer dit gebeur – die liefde dan ‘n groot spel tussen die betrokke persone, hetsy homo – of heteroseksueel.



### **Historiese agtergrond**

Homoseksualiteit saam met die woord gasvryheid, wat in my tema behandel word in lyn met die term “inklusiwiteit” is so oud soos die mensheid. Reeds in die Bybel (Genesis 19) vind ons die verhaal van die manne van Sodom – “... jonk en oud, die hele bevolking, almal saam...” (vers 4)- wat die huis van Lot bestorm, met die aandrang: “...waar is die manne wat vannag na jou gekom het? Bring hulle na ons toe uit, dat ons hulle kan beken...”

Die mees algemene voorbeeld van waar daar binne ‘n beskawing van homoseksualiteit gepraat was, is nog altyd die van oud – Griekeland. Die hele bestel van die Grieke samelewing was deurdronge van manlike –sentiment. Hier was

homoseksualiteit geen verborge verskynsel. Dit het egter meer die vorm van pederastie (die liefde vir jong seuns) aangeneem. Homoseksualiteit is deur wetgewing wettig erken. 'n Griekse filosoof, Sokrates, het verklaar dat sy filosofie een van liefdes was, en 'n ander sy homoseksuele liefde (Louw 1972:49)

Homoseksualiteit is deur die vroeë Kerkvaders veroordeel op grond van Gen 19:4-11. Tertullianus het homoseksualiteit veroordeel omdat dit teenstrydig met die natuur is. Volgens hom het die kerk ook 'n taak ten opsigte van die seksuele gedrag van haar lidmate (Vermaak 1988:22 ).

Athanasius (296-373) bring die verskynsel van homoseksualiteit ter sprake in een van sy boeke wat in twee verdeel is, naamlik : “Againts the Heathen” en in “The Incarnation of the Word”. Binne albei dele praat hy oor homoseksualiteit. Vir hom is homoseksualiteit 'n sonde en hy is oortuig dat persone hierby betrokke sterk teen die goddelike plan vir hul lewe optree. Augustinus (354- 430) saam met Chrysostomos was van die mees invloedryke skrywers wat hierdie verskynsel deur prediking aangespreek het. Vir Augustinus is die homoseksuele gedrag onnatuurlik, en dit belemmer die mens se verhouding met God. (Vermaak 1988:23)

So ook het Origen (185-254) in sy boek “On Prayer” voorgestel dat “...*God does not give us over to temptation with the intent that we should succumb. He does not direct anyone to evil. God orders every rational soul with a view to eternal life... it always maintains its free will and of its own direction either mounts ever higher and higher until it reaches a pinnacle of virtue, or on the contrary descends through carelessness to this or that excess of wickedness. If persons persist in sinful activities, they become ensnared by their sin, “exchang [ing] the glory of the immortal God for images made to look like mortal man...”* [ Rom.1:23] (Keysor 1979: 126).

Gedurende die Middeleeue is homoseksuele persone met towenaars en kettters in verband gebring. Hulle was op die brandstapels verband (Jerusalem, 1120) of ontman (Spanje, 650). Die kerk in die Middeleeue het baie van die morele houdings van die kerk in die vroeë eeue geërf. By die Konsilie van Elvira (305) en Ankara (314) is besluit om homoseksuele persone nie te doop of tot die geloofsbelydenis toe te laat nie.

Oor die tydperk van die Renaissance was egter gesê dat : “*The Spirit of the Renaissance culture was imbued with an undertone and it was so severe that the outspoken defence of Roman and Greek times was no longer possible. There were no voices heard against punishment, and accusation were vehemently denied.*”( Cory in Louw 1972:50).

Dit is met die Reformasie wat homoseksualiteit weer as verwerplik beskou is. Luther het die homoseksuele gedrag as een van die ergste simptome van verval in die Kerk bestempel, en het dit as ‘n produk van menslike mislukking om die ware God te ken en te eer, gesien (Vermaak 1983:24). Net soos Luther sien Calvyn dit nie net as verwerplik nie, hy praat ook van “*the fearful crime of unnatural lust...*”(Vermaak 1983:24). Karl Barth, onder die moderne teoloë, het ook met die tradisionele siening gewerk, alhoewel die saak uit ‘n ander gesigspunt benader was en homoseksualiteit as ‘n verdraaiing van God se norme vir Sy Skepping gesien. Dit beteken dus ‘n wegkeer van die ware God (Vermaak 1983:25).

Wat die Suid Afrikaanse konteks betref was daar in Suid Afrika, na ‘n ondersoek in 1968 deur ‘n gekose komitee, en in 1969 ‘n nuwe wetgewing oor homoseksualiteit uitgevaardig. Later in die 1980 was daar meer openheid rakende die verskynsel , veral binne Ina v.d. Linde se artikel, waar sy noem dat: “Homoseksualisme” ‘n probleem wat nog tot onlangs deur geheimhouding, onkunde, stilswye en wanbegrip gekenmerk is, dring hom al meer na vore. Die groter openheid waarmee die onderwerp benader word, gaan hand-aan-hand met ‘n blatante propagering van ‘n homoseksuele subkultuur, oftewel “gay-thinking” ( Vermaak 1983:37). Hierdie wet het egter in die tussentyd verander en teen einde 2005 was daar sprake van om selfs huwelike of soortgelyke ooreenkomste tussen persone met dieselfde geslag wetlik moontlik te maak.

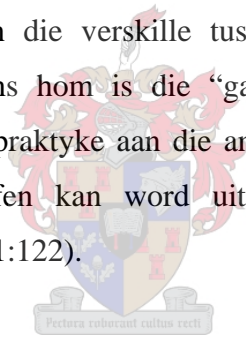
### **Die Lesbigay:**

Wanneer ‘n mens met die verskynsel van lesbigays werk, besef ‘n mens onmiddellik hoe moeilik dit is om presies te kan sê wat lesbigay is. Om bloot net te fokus op wat

ons van die etimologie kan aflei, kan nogal misleidend wees. Homoseksualiteit is ‘n relatiewe begrip. Dit wissel van persoon tot persoon. Dit kan lê tussen eksklusiewe heteroseksualiteit en eksklusiewe homoseksualiteit, en tussen hierdie twee uiterstes kan daar ‘n geweldige groot verskeidenheid van homoseksuele gedragspatrone ontwikkel. (Vermaak 1983:4).

Ek wil graag probeer fokus op “egte” homoseksuele persone<sup>9</sup>. By egte homoseksuele persone gaan dit om meer as net ‘n toevallige seksuele daad. Die persoon het ‘n begeerte of verlange na ‘n totale gemeenskap of verbondenheid met iemand van dieselfde geslag. Teenoor hierdie egte homoseksualiteit, dui nie-egte of pseudo – homoseksualiteit bloot op toevallige, oppervlakkige seksuele daade, waar die gerigtheid op eie geslag nie sentraal in die persoonlikheid staan nie. Persone hierby betrokke bly basies in die meeste gevalle heteroseksueel. Hierdie verskynsel word in meeste gevalle aangetref onder getroude mans.

Anthonissen praat duidelik van die verskille tussen homoseksuele oriëntasie en homoseksuele praktyke. Volgens hom is die “gay” oriëntasie veel meer as net praktyke, terwyl homoseksuele praktyke aan die ander kant ook deur mense met ‘n heteroseksuele oriëntasie beoefen kan word uit suiwer drif of losbandigheid. (Anthonissen en Oberholzer 2001:122).



Wanneer ek dus praat van die “egte” homoseksuele persoon<sup>10</sup>, verwys ek na ‘n totaal omvattende begrip, ‘n begrip wat gaan om die mens in sy totale mens-wees. Hierdie begrip beskryf die mens se emosionele en liggaamlike drange wat vir sy vervulling hunker na die eie geslag. Dit is hierdie prent of verskynsel wat ek in gedagte het wanneer ek in my studiestuk praat van/oor die lesbigs. Hierdie homoseksualiteit speel ‘n integrale deel van ‘n persoon se totale psigo-fisiese struktuur.

Met die bydrae van D. Louw tot ons verstaan, maak Louw gebruik van die begrip “homosomatiek”. Met “soma” word dan die Pauliniese gebruik van die begrip “liggaam” verstaan. Vir Paulus beteken *soma* die persoon in sy totale menslike

---

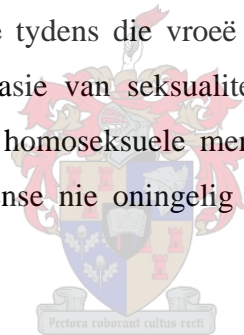
<sup>9</sup> Verskeie navorsers stem ooreen dat daar ‘n onderskeiding gemaak moet word ten opsigte van die verskynsel van homoseksualiteit.

<sup>10</sup> Die meeste gay mans beleef hulleself as mans en het geen begeerte om vrouens te wees nie lesbiese meisies is vroulik geen begeerte om mans te wees nie .

bestaan. Die menslike liggaam is nie 'n aanplaksel of toevoeging tot sy self nie. Soma is 'n aanduiding van die totale bestaan self. Hieruit is dit duidelik dat egte homoseksualiteit nie net óf 'n gedragspatroon óf 'gerigtheid óf 'n toestand is nie, maar die mens raak in sy totale lewens – oriëntasie. Dit raak hom in sy verhouding tot God, homself, sy medemens en sy omgewing. ( Vermaak 1983:6).

In die meeste gevalle is die Lesbigo anders ingestel ten opsigte van sy verhouding teenoor die lewe, en dit beïnvloed en bepaal sy mens- en wêreldbeeld. Omdat die meeste lesbigos hul geneigdheid van heteroseksuele mense probeer verberg, lewe hulle in twee wêreldes. By die werk deel hulle in die kulturele inkleding en norms wat daar gestel word, en in ontspanning soek hulle “geesgenote” op, en lewe hulle volgens hulle ingesteldheid.

Of homoseksualiteit dan nou verband hou met genetica, hormonale invloede tydens swangerskap, omgewingsfaktore tydens die vroeë kinderjare en of dit slegs gesien moet word as 'n normale variasie van seksualiteit, is hoofsaaklik van teoretiese belang. Die belangrikste is dat homoseksuele mense 'n deel van elke samelewing vorm en dat heteroseksuele mense nie oningelig en bevooroordeeld teenoor hulle behoort te staan nie.



Die dominerende faktor in die lewe van lesbigos is die geheimhouding (verberging) van dit wat vir hulle werklik is, en selfs ook van wie hulle werklik is. Hulle lewe nie alleenlik 'n dubbele lewe nie, maar is amper twee verskillende persone. Dit wil blyk asof die lesbigo dan eintlik tot 'n sekere mate deur die samelewing forseer word om 'n masker te dra – om sodoende aanvaarbaar te wees!

Wat hier onthou moet word is dat die lesbigo net soos enige mens ook 'n gemeenskapswese is, en verdien ook 'n kans binne die gemeenskap, hetsy sosiaal of geestelik. Op die huidige oomblik blyk dit dat die lesbigo binne die onderskeie gemeenskappe hom/haarself uitleef met sy/haar “masker” op, en dit as gevolg van die sosiale oordeel oor die homoseksuele persone, die oordeel van die meerderheid oor die minderheid. Wat ironies is, is dat in die samelewing homoseksualiteit as nog 'n ander wyse van seksuele uiting erken word, maar tog word die homoseksuele persoon

(naaste) in die kerk nie na regte erken en behandel nie. Oscar Wild (in Louw 1972:56) verwys na homoseksualiteit as “ the love that dare not speak its name”.

Die gemeenskap het ‘n verantwoordelikheid teenoor mekaar. Wanneer mense of groepe mekaar nie wil aanvaar nie, maak hulle hulself skuldig aan diskriminasie. Diskriminasie word deurbreek waar daar ‘n positiewe strewe is na die regverdigheid, of uit liefde vir die medemens. Mekaar aanvaar beteken dat ons iets moet doen. Dit is ‘n besig-wees met die ander, en wel so dat ons hart en siel daarby betrokke is. Dit is anders as om iewers mee te doen aan blote formaliteite. Wie die liefde vir die medemens, en aanvaarding versuim, en hier in gebrek bly, moet beseft dat hy deur te diskrimineer die beeld van God in die mens aanraak.

Die samelewing moet dus leer om met die homoseksuele minderheid saam te lewe, hulle te help en te aanvaar in soverre as wat die lesbigs hulle positief laat geld in die gemeenskap.

Iets wat baie mense vandag vergeet is dat wanneer lesbigs mense van dieselfde geslag ontmoet tot wie hulle aangetrokke voel, ervaar hulle dieselfde gevoelens wat heteroseksuele persone onder soortgelyke omstandighede ervaar. Hulle het dieselfde behoefte om hul toegewydenheid of liefde op ‘n intieme wyse uit te druk.

Daar moet ook onthou word dat net soos homoseksuele gedrag vir ‘n heteroseksuele mens onmoontlik is, is heteroseksuele gedrag ook vir ‘n homoseksuele mens onmoontlik . Sulke ervarings bring dikwels slegs op fisiese vlak bevrediging, maar laat die persoon emosioneel en sielkundig onbevredig. Hierdie gedrag forseer in baie gevalle die gay persoon om te trou, maar op latere stadium kom die hunkering en verlange na ‘n persoon van dieselfde geslag na vore. Ons sal later na ‘n brief van so ‘n slagoffer kyk.

Maar wat is die huidige debat wat ons as Christene in die oog staar? Wat die afgelope tyd die media vol was, is die hele debat oor die “gay-huwelike”. Die konstitusionele hof het verlede jaar opdrag gegee dat die wet vanaf einde vanjaar verander moet word om gay-verbintenisse dieselfde regte en voordele as die van heteroseksuele huwelike te gee. Patrick Chauke, voorsitter van die portefeuljekomitee oor binnelandse sake,



het gesê dat hulle inmenging met die Huwelikswet probeer vermy, maar moet dit balanseer met die behoeftes van diegene wat beskerming (van hul verhoudings) verlang. Die omstrede Wetsontwerp op Burgerlike Verbintenisse, wat gay-huwelike dieselfde regs krag sal gee as heteroseksuele huwelike, is op Woensdag 13 September 2006, in die parlement ter tafel gelê (Die Burger 14 Sept 2006:2).

Hierdie onderwerp het die potensiaal om veral groot emosie te wek, veral onder fundamentalistiese gelowiges. Dit is duidelik dat daar twee groepe is. Die Moslem – Juridiese raad (MJR) het hul steun aan die Huweliksalliansie van Suid Afrika se veldtog teen die nuwe Wet op Burgerlike Verbintenisse toegesê. Past. Errol Naidoo van die His-People kerk in Goodwood wat die nasionale koördineerder van die optogte is, het gesê dat die alliansie geheel en al gekant is teen die wysiging dat huwelike tussen mense van dieselfde geslag erken moet word. Waar plaas dit die gereformeerde kerk? En met hierdie agtergrond is 'n “hermeneutiek van inklusiwiteit” belangrik, en die vraag oor watter ruimte daar geskep word vir die “ander” om deel te wees van die samelewing en die geloofsgemeenskap.



## HOOFSTUK 3

### **Die hermeneutiek van inklusiwiteit**

Miroslav Volf, in sy boek “Exclusion and Embrace” noem dat as daar gepraat word van ‘n “*ethic of security*” of “*an ethic of rules*” dit ‘n duidelike teken van uitsluiting is vir die wat nie “inpas “ binne die reëls nie. Dis hier waar Volf uit ‘n ander oord wil praat van ‘n tipe insluiting of gasvryheid wat ons binne die verhaal van die verlore seun vind. Nie net toon dit ‘n tipe gasvryheid aan nie, maar bied ook ‘n verstaan aan van hoe daar ruimte gemaak word om die ander in te sluit. ‘n Aanhaling hieruit toon ‘n oorgang oor hoe daar gepraat kan word van ‘n hermeneutiek van inklusiwiteit. Die rol wat die vader speel binne die verhaal van die Verlore Seun (Lukas 15) is nou hier tersprake. Volf noem: “ *The father destabilizes the world due to the fact that the father’s most basic commitment is not to rules and given identities but to his sons whose lives are too complex to be regulated by fixed rules and whose identities are too dynamic to be defined once and for all. Yet he does not give up the rules and the other. Guided by the indestructible love which makes space in the self for others in their alterity, which invites the others who have transgressed to return, which creates hospitality<sup>11</sup> space for their confession, and rejoices over their presence, the father keeps re-configuring the order without destroying it so as to maintain it as an order of embrace rather than exclusion*” ( Volf 1996: 165).

---

<sup>11</sup> Is dit die regte taal om te praat van “hospitality”? In die verband noem Vosloo dat: “*after all, the lesbian Christian is not a stranger or the ‘other’, but a brother or sister in Christ. While it is certainly true that we can freely welcome each other into the church due to our shared identity in Christ, the sad truth is that Christian communities throughout the ages have not always viewed lesbians Christians as part of the household of God. They thus became ‘strangers within the gate’ or ‘aliens within the household of God’.* (Vosloo, 2005: 329)

Ten spyte van die onbekende wat voorlê, het die vader in hierdie verhaal opgestaan en die “verlore seun” gaan inhaal en hom ‘n groot verwelkoming gegee, so ‘n groot verwelkoming, wat hom laat tuis voel het, maar ook deel laat voel het van hierdie huishouding. Regdeur die Bybel is daar sootgelyke voorbeelde van hoe daar oor gasvryheid en oor die inklusiwiteit van die ander gepraat was. Later in hierdie hoofstuk sien ons hoe daar oor inklusiwiteit gepraat kan word binne die lesbigay debat.

### **Die Skrif en ‘n etiek van inklusiwiteit:**

Soos vroeër genoem is daar Bybeltekste wat verwys na homoseksualiteit en wat baie keer gebruik word wanneer daar binne die debat verwys word na die Skrif. Daar is ses van die tekste Genesis 19:1-29; Levitikus 18:22, 20:13; Romeine 1:18-32; 1 Korinthiers 6: 9 en 1 Tim 1:8-11. Om eerder die fokus te verskuif na die insluiting van lesbigay christene binne die kerk gemeenskap, sal ek kortliks fokus op die teks van Handeling 15.

Binne hierdie hoofstuk lees ons van die vroeë kerk se worsteling (stryd) oor die vraag of die heidene deel van die gemeenskap kan word, sonder om besny te word. Gedurende die laaste paar jare, was daar baie skrywers wat hierdie teks gedeelte in verband gebring het met die huidige homoseksualiteitsdebat. Vosloo, verwys veral na een Nuwe Testamentikus, Luke Johnson, wat hierdie teks binne sy boek: *“Scripture and Discernment: Decision Making in the Church”* bespreek. Volgens Vosloo moet ons op die volgende let wanneer hy Johnson aanhaal wat sê, *“that we see in this text of Acts just how agonising and difficult a task it was for the first generation of Christians to allow their perception of God to change their beliefs, and use that new experience as the basis of reinterpreting Scripture. He argues that the experience as the presence of the Spirit among gentiles convinced Peter to argue for the inclusion of gentiles in the church without circumcision”* ( Vosloo in Van Zyl & Steyn 2005:327).

Die stories en verhale wat Paulus, Barnabas en Petrus aan die gemeenskap vertel het, het die kerk oortuig dat die heidene wat nie besny was nie, tog ingesluit kan word binne die geloofsgemeenskap. Hierdie apostels het persoonlike getuienisse gelewer oor hoe die “tekens en wonders” ook onder die heidene gewerk het. Dit is juis die tipe

argumente wat 'n sekere tipe "getuie" is en wat die kerk nou nodig het vir die lesbige Christene. Soos genoem in vorige hoofstukke was dit Petrus wat in sy toespraak tydens die kerk byeenkoms in Hd 15, "getuig" het van God se betrokkenheid by Sy mense. God het nie onderskeid gemaak tussen "ons" en "hulle" nie, maar het ruimte geskep sodat almal saam deel kan wees van Hom.

Om deel te wees in die ruimte wat God daar geskep het vir ons almal, beteken dat ons ook daar moet wees vir mekaar. Dit vra van jou as mens om die vriendskap en kameraadskap op te neem en mekaar te ondersteun en lief te hê, soos wat die Skrif ons leer. Deur die Skrif leer ons dat ons 'n verantwoordelikheid nie net teenoor God en die Skrif het nie of teenoor mekaar nie, maar ook teenoor ons onself.

### **Die Skrif as norm vir die sedelike lewe:**

Die Skrif getuig naamlik in beide Ou Testament en Nuwe Testament dat dit die Woord van God is en daarom beslissende betekenis vir die mens het, nie alleen vir sy geestelike heil nie, maar ook vir die praktyk van sy lewe. Omdat die Bybel in al sy dele die openbaring is van die persoonlike, drie-enige God kan die Woord nooit van die oorsprong daarvan losgemaak word nie. Daarom is hierdie openbaring nie blote woorde oor God nie, maar self op 'n dinamiese wyse daad, die kragtige en lewende Woord van God. Dit is die openbaring aangaande God se wil vir die mens en die ganse geskape werklikheid.

Aanwending van die Skrif as norm vir elke aspek van die sedelike lewe van die Christen, is egter geen eenvoudige saak nie, want daar is nie 'n volledige etiek in die Skrif nie en dit bied ook geen sisteem of sistematiese leer nie. Elke teks (en ook wetlike voorskrif) moet geïnterpreteer word in die lig van die total verkondiging van die Skrif aangaande God se wil, waarby die teologiese koördinate wat die verkondiging bied, die kontoere aandui waarin die betekenis van elke voorskrif gesitueer is. Verder moet ons ook let daarop dat die verskynsel van homoseksualiteit in die Bybel teen die agtergrond van 'n bepaalde kultuursituasie gesien moet word.

### **'n Etiek van "Verstaan"**

In een van die boeke van Michael Saia, *Counseling the Homosexual* vertel hy van 'n insident wat my ook verder motiveer om met my tema te fokus op die tipe sake wat ons deesdae in ons besige programme verwaarloos. Hy vertel: *“When I was attending Bible school, I boarded in a house with three other Christian men. One of the men, Jim, was notorious for the amount of noise he could make while eating. Most mothers teach their children to close their mouths while chewing, but somehow Jim’s mother seemed to have missed this point.*

*One day, as Jim was enjoying his peanut butter sandwich, I had endured enough. I was about to say something when I felt an impression from the Holy Spirit. “Wait”, He said. “Don’t say anything just yet.” So I decided to wait on God’s timing.*

*Later that same day, Jim and I were visiting one of Jim’s unsaved friends. As we sat in the kitchen and discussed our faith in Christ, Jim began to talk about his teeth. “It’s awfully embarrassing,” Jim said, almost apologetically, “that I have to make so much noise when I eat.”*

*Well, well, I thought. I suspect that I am about to learn something.*

*“You see,” Jim continued, “I only have the front four teeth on both top and bottom, and no teeth from there back. So I have to chew everything in the front of my mouth and I make a terrible racket while I eat. Someday I may get the money to do something about it.”*

Micheal Saia gaan dan verder en vertel wat hy binne die storie met Jim geleer het. *“I learned something that day – not only about Jim, but also about compassion and patience. I never again found it as difficult to listen to Jim’s chewing. **Information had changed me.**”* (Saia 1988:14) Is dit nie juis die gebrek wat ons tans beleef binne die hele lesbigay debat waaarin ons onself bevind nie?

Die verstaan van die hele insident en Micheal Saia se motivering rondom dit, is iets wat my ook baie aan die dink gesit het. *“Maybe that is why the Lord has so much compassion on us – He knows us so well that he even knows better than we do why we*

*behave the way we do. This never excuses bad behaviour, of course, but it may help us understand why He has such patience with us.*

***Understanding the background, experiences, problems, needs and thoughts of the homosexual (or one who has a homosexual sexual preference) can also help us to express compassion, patience, and flexibility when we try to support someone struggling with such problems. Truth will change our attitudes and make us more effective servants of Christ” ( Saia 1988:14).***

Dit is ook die gesindheid wat ons moet aanleer om meer met deernis, openheid en ‘n tipe van buigbaarheid in ons gesindheid mee om te gaan, om die insluiting en aanvaarding van die lesbige te openbaar.

#### **Die Rol van die Kerk ( VGKSA):**

Kommunikasiekenners van regoor die wêreld sal saamstem dat om behoorlik te luister, een van die vernaamste boustone vir effektiewe kommunikasie is. Het die kerk al ooit na die lesbige geluister?

Die kerk se liefde vir die woord “homoseksueel” is ’n sprekende voorbeeld van dié eenogigheid. Die lesbige mens is vir die kerk nie veel meer as ’n seksuele wese nie. Dis asof homoliefde nie deur die kerk erken word nie. Hoe moet ’n gay mens dan leef as hy of sy nie durf liefhê nie?

Watter bydrae het die kerk tot dusver tot die gay mens se eensaamheid en verwonding gelewer? Slegs debatte, oordele, gesprekke, kommissies en dat daar op die een of ander vergadering of sinodesitting “uitsluitel” gegee sal word. Wat van respek en aanvaarding wat skaars gevind kan word? Die kerk kleur haar standpunt in met ’n voortdurende verdagmakery van die sielkundige en wetenskaplike benaderings tot gay wees.

Waar staan die Verenigende Gereformeerde Kerk in Suider Afrika (VGKSA) ten opsigte van hierdie debat? By die laaste Algemene Sinode van die VGKSA wat plaasgevind het in Oktober 2005 te Potchefstroom was die debat rakende

homoseksualiteit ook op die tafel. Met die voorlegging wat hier gedien het by hierdie sinode, was die sinode se besluit die volgende:

#### Die Sinode

1. *Confirms that the Bible is the living Word of God and the primary source and norm for the moral debate about homosexuality.*
2. *Acknowledge the diversity of positions regarding homosexuality and please that differences be dealt with in a spirit of love, patience, tolerance and respect.*
3. *Confirms that homosexual people are members of the church by nature of faith in Jesus Christ.*
4. *Rejects homophobia and any form of discrimination against homosexual persons*
5. *Appeals to URCSA members to reach out with love and empathy to our homosexual brothers and sisters and embrace them as members of the body of Christ in our midst.*
6. *Acknowledges the appropriate civil rights of homosexual persons.*
7. *Emphasize the importance of getting clarity about the theological and moral status of homosexual marriages. Or covenantal relations.*
8. *Emphasise the importance of getting clarity about the ordination of practising homosexual persons in ministry.*

Met hierdie beslissing het die Sinode ook die volgende opdrag aan die gekose kommissie<sup>12</sup> lede gegee. Hulle taak is as volg:

- *do an extensive study on Christian faith and homosexuality while taking into consideration above mentioned principles,*
- *table report with recommendations to the General Synodical Commission during the comings recess,*

---

<sup>12</sup> Dit is die Sinodale kommissie wat aangewys is tydens die Sinode sitting, wat spesifiek na die debat rakende homoseksualiteit moet kyk.

- and encourage and direct discussions on the theme of homosexuality in URCSA<sup>13</sup>.

As God (en Jesus) se boodskap op onvoorwaardelike liefde berus, waarom moet die kerk voortgaan om vrees aan te blaas en mense uit te sluit?

Die ou, holruggeryde kerklike versekering dat nie die lesbige nie maar die *daad* veroordeel word, is uitgedien. Die jongste siening van gay wees dui immers steeds daarop dat die kerk die gay mens in sy totaliteit minag. Terwyl die meeste lesbigeys smag na die hand van begrip en aanvaarding. Durf ek dan nog wonder waarom “tradisionele” kerke leegloop, en veral die lesbige uit dié kerke beweeg?

'n Taakgroep van die Verenigende Gereformeerde Kerk gaan waarskynlik die gay-kwessie navors en 'n werkdokument opstel -maar intussen gaan daar nie teen homoseksuele mense gediskrimineer word nie. Weens 'n gebrek aan navorsing in die VGK oor dié kwessie is besluit dat die sinode nie gedruk sal word om nou 'n amptelike standpunt van dié kerk die wêreld in te stuur nie.

Soos wat die Sinode noem, stem die gelowige lesbige ook saam, dat die Bybel die Lewende Woord van God is, en dat die lesbige ook deel van God se Kerk is, deur geloof in Jesus Christus, en dat daar voortgebou moet op die liefde en respek vir mekaar.

Hierdie ervaring het my gelei om met 'n paar van die Rings-voorsitters of Rings scriba's, binne die Kaaplandse Streeksinode kontak te maak.

### **My Kontak met onderskeie Ringe binne die Kaaplandse Sinode:**

Ek was aan die begin stom geslaan, oor die onderskeie reaksies nadat ek met al die betrokke en onderskeie Ringe van die Kaaplandse Sinode van die VGKSA kontak gemaak het oor homoseksualiteit. Met leedwese moes ek kennis neem dat hierdie punt rakende homoseksualiteit nog nie op een van die onderskeie Ringe se vergaderings gedien het nie. My vraag: Is dit dan nie belangrik nie? Een van die predikante se

<sup>13</sup> Hierdie besluit was net so geneem van die taakgroep wat by die Algemene Sinode van die VGKSA van Oktober 2005 te Potchefstroom aangewys was. Hopenlik sal daar by die Kaaplandse Sinode van die VGKSA wat in September 2006 te Belhar in sitting sal wees, 'n voorlegging wees.



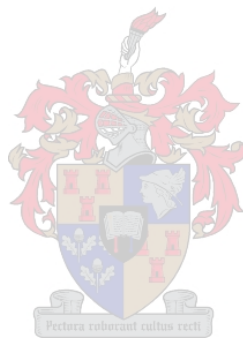
reaksie op my vraag oor wat die Ring se standpunt en siening is rakende die lesbigay debat, se opmerking hieroor was: “ Daar is soveel belangriker dinge wat ons aandag verg!” Beteken dit dan, dat die lesbigay nie belangrik is nie, beteken dit dat die lesbigay wat verder weggedryf word van die Kerk nie belangrik is nie, en dat hulle aan hulle eie sorge en worstelinge oorgelaat moet word?

Michael Saia noem dat: “ *Many men and women sit in our churches, hurting yet hesitant to express their great need because they fear misunderstanding and rejection. Every now and then they poke their heads out of their shells of self-protection, looking for love. But they withdraw when the only message they receive is that they should not feel the way they do. Their hearts cry for someone to love them without criticism or condemnation, but their cries go unheard because so few people are free enough in themselves to bear the burdens of others. Sometimes they manage to endure, persisting in their Christian walk through sheer willpower: but what a shame that they should have to live in isolation from the very family that could give them the comfort and support they desperately need! They are searching for unconditional love, and if they do not find it in God with the help of the body of Christ, where will they?*” (Saia, 1988:32).

Dit is hoe die kerk moet optree: Toe Jesus gaan eet het by die huis van Simon die Fariseër, was die ete onderbreek en versteur deur ‘n onwelkome gas. Hierdie ongenooide vrou het tot by Jesus gegaan, bitterlik geween met haar trane wat tot op Sy voete val. Sy het haar hare gebruik om die trane af te droog en daarna Sy voete met perffuum gesalf. Simon se reaksie tot hierdie gebeure was dat ‘as hierdie man regtig ‘n profeet is, sal Hy weet dat hierdie vrou ‘n sondaar is wat Hom nou aangeraak het’. Jesus het egter Simon se gedagtes geantwoord, deur vir hom te vra of hy die vrou “sien”. In Jesus se antwoord lê die verskil oor hoe ons mense sien en na hulle kyk, en hoe God die mens sien na hulle kyk. Simon het ‘n “sondaar” gesien, maar Jesus het ‘n vrou gesien. Ons moet onself die vraag vra: Sien ons “sondaars” of sien ons mans en vroue.

Om iemand in te nooi, in te sluit binne jou ruimte, word daar nie vooraf ‘n lys opgetrek oor hoekom die persoon toegelaat kan word nie. Deur uit jou eie gemaksones te kom en iemand in jou sone toe te laat is nie vir almal ‘n gemaklike posisie nie. Die

Bybel wat raamwerk gebruik word, praat van 'n onvoorwaardelike liefde wat ons mekaar mee moet liefhe. 'n Liefde wat eerstens vir die Here jou God moet wees, met jou hele hart, siel en verstand, en tweedens vir jou naaste soos jouself. (Matt 22). 'n Tipiese insluiting van andere, is om 'n daadwerklike voorbeeld van "openheid" en gasvryheid te beleef en uit te dra. Daar is 'n mate van sekuriteit van 'n persoon wat op die spel is, maar die gevaar om jou bloot te stel aan seerkry, hartseer en pyn kan ook nie misgekyk word nie. Wat eerder nou gedoen moet word, is om te begin bou aan 'n gesonde eenheid van verdraagsaamheid en inklusiwiteit. Hierdie deelwees van God moet verstaan word dat niks kan die gelowige van die liefde van God skei nie, ook nie 'n homoseksuele oriëntasie nie.



## Slot

In vandag se konteks kan ons die verskynsel van lesbigay in ons samelewing as 'n feit moet begin aanvaar. Marc Oraison noem dat vir hom dit belangrik is om te besef dat om 'n diepe hunkering na iemand met dieselfde geslag te hê nie 'n fout of 'n sonde is nie. Volgens Oraison "*No individual chooses to have homosexual tendencies, so it would be stupid and unjust to criticize anyone for having them. Sexual tendencies, are a given which people have to get along with in one way or another*" (Vermaak 1983:56). Hierdie feit hang egter saam met etiese kwessies wat nie maklik omseil kan word nie. Dit is so dat 'n lesbigay nie gekies het vir 'n sekere seksuele oriëntasie nie en ons hier met 'n konstitusie en toestand te doen het wat as sodanig nie moreel is nie, maar die hantering hiervan het egte morele implikasies.

Deur te kyk na die verwerping vernedering, uitsluiting, diskriminasie en diepe worsteling wat 'n lesbigay moet deurgaen, dink ek persoonlik, dat geen persoon sal kies om deur so 'n stryd of lewenslange worsteling te gaan nie. Wat sekerlik die moeilikste moet wees is wanneer jou Christenskap op die tafel geplaas word en dit lyk asof daar 'n permanente styd met God gestry word. Wat vir my altyd belangrik is, is die feit dat ten spyte van 'n persoon se diepe worsteling hy/sy nooit die Here moet verloën of verlaat nie. As 'n lesbigay 'n geloofspad met die Here gestap het, wie gee my as Christen die reg om nogsteeds voort te gaan en verwyte te slinger, te oordeel of selfs, soos binne die samelewing van vandag teen die "ander" te diskrimineer?

'n Geestelike lied, gesing deur bekende Amerikaanse sangeres, CC Winnans, wat baseer is op die Bybelgedeelte waar Maria die voete van Jesus was (Joh 12:3), het my altyd gehelp met motiveringspraatjies aan mense wat deur moeilike tye gaan. 'n Aanhaling met die lied " nadat sy (Maria) al die vernederinge en verwerpinge van die volk moes teenstaan, en voor Jesus te staan kom sing CC Winnans verder: " ... her folks whisper there's no place here for "your" kind. Still on she came, through the shame that flushed her face, till at last she knelt before his feet, and though she spoke no words everything she said was heard as she poured her loved for her Master from

her box of alabaster .... So I come to pour my praise on him with oil from Mary's alabaster box. Don't be angry if I washed his feet with my tears, and dried them with my hair ... *you weren't there the night he found me you did not feel what I felt when he wrapped his loving arms around me – oh, you don't know the cost, of the oil, in my alabaster box " .*

Net soos Jesus die vrou vergewe het , vergewe hy ander. Net soos Hy haar liefhet, ingesluit het in Sy lewe en haar deel daarvan gemaak het, so is die lesbigay ook deel van die kruis, die opstanding en die lewe van Jesus Christus.

### **Die Lesbigay se liefdesobjek:**

Volgens Ernst Conradie, voormalige hoof van die Buro vir Studentevoorigting by die Universiteit van Stellenbosch, verskil homoseksualiteit van heteroseksualiteit net in die keuse van hulle liefdesobjek en hoegenaamd nie in die kwaliteit en intensiteit van hulle gevoelens van liefde vir mekaar nie. Die meeste gay mense is doodgewone, normale mense met gewone, normale behoeftes en ideale in die lewe.

Lesbigays is in die eerste plek mense – goeies en slegtes net soos heteroseksuele mense. Dit sal vir die samelewing al duideliker word wanneer meer gay mense bereid word om hulleself volledig as individue te laat ken. Solank as ordentlike en verantwoordelike gay mense voortgaan om hulle seksuele oriëntasie geheim te hou, sal die samelewing bly vasklou aan stereotipe wanopvattinge. Die beeld word geskep dat gays gedurig op soek is na seksuele opwinding en nie eintlik morele waardes het nie. In werklikheid is daar baie gays wat nie promisku lewe nie en hou by langtermyn monogame verhoudings wat gebaseer is op dieselfde liefde, toewyding, kameraadskap en respek as 'n goeie huwelik (Du Plessis 1999: 26).

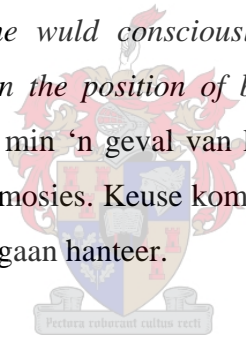
Dit kan moeiliker wees vir 'n gay paar as vir 'n heteroseksuele paar om gelukkige en produktiewe lewens te lei in 'n samelewing wat glo dat homoseksualiteit siek of sondig is, of ten beste, dat die aard van die verhouding geheim gehou behoort te word. Nogtans is daar baie lesbigays wat hierin slaag. In heteroseksuele kringe word hierdie verhoudings dikwels beskou as diè van goeie vriende of van mense wat om praktiese redes huise of woonstelle deel.

### **Die pad vorentoe: Sosiale vlak.**

Die lewe van lesbigays is soms alles behalwe “gay”. Daar is dikwels sosiale spanning, emosionele wroeginge en morele stryd. Dit is egter die gebrek aan ooreenstemming tussen die werklike innerlike self en dit wat die samelewing van die gay persoon verwag om te wees, en nie die seksuele oriëntering as sodanig nie, wat emosionele stress veroorsaak.

Baie mense probeer alles in hulle vermoë om te verander – van radikale vorms van terapie tot volgehoue gebed tot God. Gewoonlik is die resultate ‘n verder afgetakelde selfbeeld en groter verwarring en ongeluk as voorheen.

Biskop Desmond Tutu lig die volgende mening in ‘n artikel in *Outright*: “ *It is bizarre to believe that someone would consciously choose a lifestyle, or sexual orientation, which places him in the position of being a pariah*”. Homoseksuele gevoelens en emosies is net so ‘n geval van keuse as wat dit die geval is met heteroseksuele se gevoelens en emosies. Keuse kom egter wel in die prentjie wanneer mense moet besluit hoe hulle dit gaan hanteer.



Die sosiale druk is geweldig sterk om homoseksuele gevoelens te ontken of te onderdruk, ongeag die gevolge vir die betrokke persoon se sielkundige welsyn. Dit is vir die meeste lesbigays aanvanklik moeilik om hul gay identiteit te aanvaar te midde van al die spot en vyandigheid vanuit die sosiale omgewing. Daar is dus in die meeste gays se lewe ‘n stadium waarin hulle begeer om te kan verander. Soms duur hierdie stadium baie lank of selfs lewenslank.

‘n Onbesnydenswaardige posisie is die van mense wat nie hul gay oriëntasie kan ontken of hulle gay gevoelens kan onderdruk nie, maar ook nie die sosiale druk kan hanteer nie. Die samelewing staan voortdurend gereed om die lesbigays op blatante en subtiele maniere te stigmatiseer. Al is dit duidelik dat die stigmatisering gewoonlik die gevolg is van onkunde en onverdraagsaamheid, kan dit die lewe vir lesbigays baie onaangenaam maak. Hierdie stigmatisering het dikwels traumatiese gevolge vir

lesbigays wat nie die druk kan hanteer nie. Ter wille van selfbehoud is dit vir lesbigays nodig om 'n innerlike sekuriteit en selfrespek te ontwikkel.

### **Vir die Kerk:**

Volgens Du Plessis in “*Om gay te wees*” kan 'n monogame gay verhouding waarin daar liefde, toewyding en wedersydse respek bestaan, as alternatiewe gesinstruktuur, 'n veel meer konstruktiewe bydrae tot die samelewing maak as 'n huwelik vol owerspel en misbruik. Die ervaring van diskriminasie en vooroordele lei soms juis tot die ontwikkeling van die vermoë om vals waardes en skewe moraliteit in die samelewing te herken en te bevraagteken.

Maar hoe dink ons oor moraliteit? Hier kan ons aansluiting vind by Van den Ven wanneer hy veral fokus op die konsep van moraliteit.

In sy boek getiteld *Formation of the Moral Self* (1998) problematiseer Johannes van der Ven nie net die konsep van moraliteit<sup>14</sup> en morele vorming nie, maar gee ook aan die leser konkrete riglyne oor wat moraliteit en morele vorming vandag behels. Hy vra die vraag: “*What does it mean to educate for the good life, for justice, for wisdom in concrete situations?*” (1998:2). Dit is juis in sy antwoord op hierdie vraag dat hy die konsep van moraliteit en morele vorming problematiseer. Hy gaan dan voort om drie probleme in verband met morele vorming te bespreek nl. watter morele kriteria gebruik moet word in die ontwikkeling, analise en evaluering van morele opvoeding;<sup>15</sup> die verband tussen godsdiens en moraliteit;<sup>16</sup> en probleme in verband met watter onderrigsmetode die beter metode is.

In hierdie werkstuk wil ons graag op die derde aspek van Van der Ven se bespreking fokus, nl. die sewe modi van morele vorming: dissipline, sosialisering, transmissie,

---

<sup>14</sup> Sy gebruik van konsepte soos moreel en moraliteit is uniek omdat hy dit as sinoniem met konsepte van etiek en eties gebruik.

<sup>15</sup> Hy bespreek Habermas se drieledige model van doelgerigtheid, goed en reg, maar is nie tevrede met Habermas se bevindinge nie (1998:3-9). Hy maak dan 'n keuse vir Ricoeur se model van goed, reg en wys en die verhouding tussen hierdie drie deugde. Hulle moet as komplementêr tot mekaar beskou word. Daar moet 'n kruisbestuiwing tussen die drie plaasvind. Vir sy bespreking sien (1998:9).

<sup>16</sup> Hy bespreek die verband wat daar tussen godsdiens en moraliteit bestaan deur na godsdiens as 'n teks te verwys (1998:13). In sy bespreking noem hy die vier stappe wanneer godsdiens as 'n teks beskou word. Die eerste stap is om godsdiens as 'n geïntegreerde teks te beskou. Dit is 'n sisteem, waarvan die elemente of sub-tekste verbande met mekaar het en 'n geheel vorm. So 'n sub-tekst is moraliteit, en dus vorm dit 'n integrale deel van godsdiens. Die tweede stap is dat hierdie teks in 'n konteks plaasvind. Die derde stap is die ondersoek na hoe godsdienstige moraliteit 'n subtekst van godsdiens is. Die vierde stap is die grammatika van die godsdienstige teks. Watter taal praat die teks?

kognitiewe ontwikkeling, suiwering, emosionele formasie, of karakter formasie. Die vraag wat Van der Ven vra is watter van hierdie modi meer korrespondeer met wat ons as morele vorming beskou en of ons hulle kan kombineer terwyl ons prioriteit aan een of meer van hulle kan gee (1998:21). Wanneer hy hierdie vraag beantwoord kyk hy na drie dinge, nl. die paradigma waarin hierdie onderrig plaasvind; 'n gemeenskaplike noemer tussen die sewe modi; en die identifikasie van die hoof verskille tussen die sewe modi. In ons bespreking van die sewe modi van morele vorming sal ons dus kortliks na hierdie drie aspekte verwys.

Wanneer Scanzoni & Mollenkott (in Du Plessis 1999) praat, is hulle van mening dat alle etiese besluite aan die maatstaf van liefde gemeet moet word. Hulle noem dit duidelik dat Jesus wel gekom het en die moraliteitswette vervang het met die etiek van liefde. Is dit dan nie liefdeloos en onchristelik om lesbighays die reg te ontnem om op verantwoordelike en liefdevolle wyse alle aspekte van hulle liefde uit te leef nie? Ons weet wat baie kerke se siening is, maar sal Christus werklik twee gays verwerp omdat hulle mekaar liefhet, en hulle liefde op alle gebiede uitleef?

Deur groepe mense weg te dryf uit die gemeenskap van gelowiges, loop kerke die gevaar dat godsdiens gereduseer word tot eksklusiewe sosiale klubs waar gesing en gebid word. Dit is gays wat die kerk verwerp het nie, die kerk het gays verwerp en daardeur jammerlik in hulle roeping gefaal. In plaas daarvan dat alle mense nader getrek word deur die oorkoepelende liefde en genade van Christus, word mense verwerp deur Christene wat deur hulle "owerstes" mislei is of te bang is om teen die leiers standpunt in te neem. As 'n mens dink aan al die jare van diskriminasie vanuit God se kerk, is dit merkwaardig dat soveel lesbighays steeds die geloof in God behou het. Gelukkig sluit God se liefde en genade niemand uit nie.

Ek dink tog dat daar 'n tyd gaan kom wanneer die lesbighay in die kerk verwelkom gaan word. As ons vandag kyk waar ons is rakende die debat, sien ons dat ons baie verder is as tien jaar gelede rakende die debat. Families begin meer openlik te praat met mekaar, en begin meer kontak maak met die lesbighay binne die familie. Die vraag bly egter staan: Hoe bring ons die Bybel in binne die debat? Om weg te spring, sal ek by Jesus begin, die deernis wat Hy gehad het. Hiermee besef ek dat baie die Bybel wil interpreteer, maar kom ons dink bietjie oor die Jesus van die Bybel, Sy liefde,



deernis en ontferming wat Hy gehad het en sal hê vir of dit nou vir diegene met kanker, HIV/AIDS, leukaemia, of lebigay is. Die Bybel praat verskillend oor baie “sake van die dag”, maar wat gebeur as ons oor aanvaarding en insluiting praat, vind ons dat Jesus die mense ontmoet het waar “hulle” is. Dit is die wonder van Jesus wat ons moet aanneem binne die lesbige debat. Soos in Handeling 15, in Petrus se toespraak vind ons dat daar in sy getuie duidelik gekommunikeer was, dat by God daar nie ‘n “ons” en ‘n “hulle” bestaan nie.

Deur die wonder van Jesus te verkondig en te gebruik binne die debat, weet ek dat daar baie negatiwiteit en kritisering gaan kom, veral as predikante hieroor gaan praat, maar om te praat oor die insluiting van ander moet ons aan almal die geleentheid gee om Jesus te leer ken.

### **Moraliteit:**

’n Verantwoordelike lees van die breër Bybelse ingesteldheid oor seksualiteit bring mee dat die homo- of heteroseksuele onderskeiding nie ’n morele onderskeiding *as sodanig* is nie, maar dat die punt van morele differensiasie lê op die vlak van gedrag. Dis nie wie jy is nie, maar hoe jy leef wat saak maak. Norme wat vir seksuele gedrag daargestel word, *veroordeel* aan die een kant promiskuiteit in beide homo- en heteroseksuele gedrag, en *skryf* aan die ander kant gedragskodes *voor* wat in beginsel in beide homo- en heteroseksuele verhoudings gestalte kan kry. Die vraag is nie in die eerste plek watter seksuele oriëntasie binne ’n verhouding heers nie, maar of hierdie verhouding uitdrukking gee aan die waardes wat in die Christelike liefdesgebod veronderstel word. Anders gestel: ’n Bybelse seksuele etiek neem nie sy vertrekpunt in die skepping (seksuele oriëntasie) nie, maar in die herskepping (die nuwe mens in Christus) - ’n basiese gereformeerde beginsel.

Bogenoemde insigte het sommige van die verwerp-en-verwyder teoloë genoop om onderskeid te tref tussen homoseksuele oriëntasie en ’n praktiserende homoseksuele leefstyl, waar eersgenoemde aanvaarbaar is, maar laasgenoemde as promisku verwerp word. Homoseksuele word daarenteen aanvaar op voorwaarde dat hulle die keuse uitoefen om selibaat te leef.



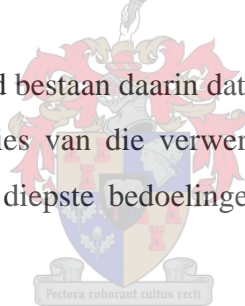
Met hierdie definisie van promiskuiteit is daar egter ook ernstige probleme: Kan daar in alle eerlikheid van iemand verwag word om die seksuele sy van sy menswees lewenslank op te offer om as volwaardige Christen binne die kerk beskou te word? Sou diegene wat bereid is om dit vir lesbigays voor te skryf, ook bereid wees om hul eie lewe tot lewenslange seksuele frustrasie te vonnis? Of, in Jesus se woorde, is hulle bereid om aan ander te doen soos hulle wil hê daar aan hulle gedoen moet word? Verder, waar begin die seksuele? By kyk? By hande vashou? By soen? Wat van vorme van emosionele intimiteit tussen twee mans of twee vrouens waar respek, vertrouwe, wedersydse toewyding, deernis en versorging in hul verhouding ook onder meer uitdrukking vind in fisieke intimiteit? Kan die seksuele enigsins so uit die totaliteit van lewe gedissekteer word as sou dit êrens begin en êrens eindig? Is dit nie eerder 'n dampkring wat ons totale menswees insluit nie?

Wat ten diepste in die VGKSA en die kerk in die breë nodig is, is die **ontwikkeling van 'n inklusiewe Christelike seksuele etiek waarbinne homoseksuele hulself ook kan tuisvind sonder om enersyds te voel dat hulle hoef terug te val in 'n seksueel permissiewe gay subkultuur**, en sonder om andersyds te voel dat hulle bloot op grond van hul oriëntasie 'n verwronge en skandelijke produk van sonde, of minstens 'n soort tweederangse Christen is. 'n Tipe seksuele etiek is nodig waar dit nie in die eerste plek geslagsdifferensiasie nie, maar *gedragsdifferensiasie* is wat as norm dien vir seksuele verhoudings binne die Christelike gemeenskap. En dan 'n gedragskode waar fisieke intimiteit nie opgehef word nie, maar ondergeskik gestel word aan die spelreëls van die liefde.

## **Addendum A (Artikels uit die kerkbode)**

Juis vir die feit dat die media wat watter wyse ookal 'n impak het, op hoe die mens beïnvloed word in sy/haar denke, selfs binne die kerkverband kan die media en die kerk verwerping teen die lesbigay wat soms soos gemarginaliseerdes voel teenstaan en ondersteuning bied aan die lesbigay. Dit is hier waar die artikels uit die Kerkbode help om die aandeel van die kerk en media te bepaal. Die media se aandeel lê in die moralistiese konstruksies van subjektiewe verslaggewing wat onlangs geïllustreer is in die kontroversie rondom gay Christene in die kerk. Die kontroversie is aangewend om 'n gay predikant in die openbaar te verneder, sy loopbaan te vernietig en hom effektief uit te lewer aan die NG kerk se kerkregtelike gesag as “bewaarders van die sede”.

Die kerk se aandeel in die geweld bestaan daarin dat daar voordurend geswig word voor die moralistiese konstruksies van die verwerp-en-verwyder teoloë, ook al druis dit regstreeks in teen die diepste bedoelinge van die evangelie wat hulle onderskryf.



Tegelykertyd is dit juis die instelling van die kerk en die media wat die mag en invloed het om die gemarginaliseerde te beskerm en te help. Deur verbintenis tot objektiewe verslaggewing kan die media insig bevorder oor die gay-dilemma in die kerk en in die breër samelewing en sodoende vooroordeel afbreek. Deur verbintenis tot die basiese waardes van die evangelie kan die NG kerk die gay Christen help om 'n eiesoortige en volwaardige plek binne die kerk te vind waar hy deel kan wees van die groter geloofsgemeenskap sonder vrees vir verwerping of marginalisering.

*“n Brief van simpatieke “slagoffer” van ‘n huwelik met ‘n gay man lui soos volg: “Ek was met ‘n homoseksuele man getroud. Ongelukkig is dit vir my weggesteek. Ek het dit op ‘n pynlike, skokkende manier ontdek, na ‘n huwelik van sewentien jaar en vier kinders. Asseblief, as jy gay is aanvaar dit. Moenie ‘n heteroseksuele mens gebruik*

*om agter te skuil nie. Een of ander tyd tuimel die skuilplek inmekaar en dan is daar soveel onnodige pyn”* Vroue in hierdie situasie het hierdie ontdekking as ‘n geweldige verwerping ervaar, en het die feit dat hulle in baie gevalle teen ‘n ander “man” moet kompeteer, hulle magteloos gelaat. ( Du Plessis 1999: 55)

Ons land en veral ons kerke is vol van mense wat swaar dra aan emosionele laste, wat in hierdie geval ook van toepassing is op lesbighays. Die pad van ‘n Christen is nie ‘n maklike pad nie, nog minder die van ‘n gay Christen, maar solank ‘n mens nog op die pad is om werklik jousef te ken en onbevrees en onbeskaamd jousef te word, om eerlik met jousef, jou medemens en met God te wees, is jy op ‘n veilige pad. Hierteenoor is die feit dat, as jy is wat jy nie is nie en God in die proses probeer ontwyk, van jousef probeer weghardloop, en vir ander mense probeer voorgee, is jy op die pad van selfvernietiging. Om eerlik met jousef te wees verg groot moed. Indien ‘n mens homoseksueel is, dien dit geen doel om dit teenoor jousef te ontken nie. Intendeel ontkenning kan tot groot probleme en verdriet lei.

Die hartseer wat ek beleef binne ons kerke is dat die heteroseksuele persone, hulleself ten volle uitleef as individue, maar van die lesbighay verwag om ‘n “leuen” te leef, net sodat dit vir heteroseksueleles aanvaarbaar kan wees. Dit is onregverdig om van iemand te verwag om binne die samelewing, binne die kerk voorwaardelik te leef, ten einde aanvaar te word, tenspyte daarvan of hierdie persone met maskers moet saamleef. God het lief gehad, Jood of heiden, besny of onbesny, man of vrou, slaaf of vryman; God het almal in gesluit binne Sy verbondsliefde deur Jesus Christus

Dit is met hierdie verbondsliefde wat ons moet beseef dat ons almal deel is van hierdie verbond en dat ons nie meer soos vreemdelinge vir mekaar moet leef nie. Alhoewel ons verskillend is in persoonlikheid is, agtergrond en uit verskillende kontekste kom, moet ons die ander liefhê en aanvaar binne hierdie verbondsliefde.

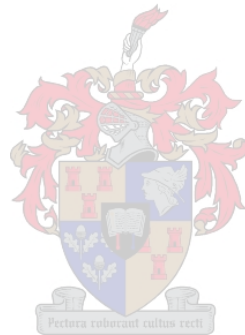
*“ The homosexual is very complex. He<sup>17</sup> has many needs, desires, aspirations, dreams, problems, faults, failures, and sometimes, sins. In other words, he is a human being just like everyone else. To try to reduce the problem of homosexuality to the single aspect of the homosexual’s life, and then apply one methodology to the*

---

<sup>17</sup> Verwysing na die lesbighay

*problem, will not affect sufficient change. What the homosexual needs is a complete restructuring of his life, and to accomplish this, the counsellor will have to treat the counselee as a complete person, applying different solutions to different aspects of the problem” (Saia 1988:95)*

Met die bogenoemde ingedagte, moet daar nou gepoog word deur die kerke en christelike organisasies om deel te neem aan die gesprekke wat rondom die debat handel, juis omdat daar ‘n baie ryke geleentheid vir die ontginning van die onderwerp is. Soos hierbo genoem is hierdie saak ‘n baie komplekse saak en is daar baie mense wat emosioneel, maar ook geestelik geraak word in die verband, en nie net die lesbicay nie.





## Wes-Transvaal vra gays om selibaat te leef

VANDERBIJLPARK. - Die Wes-Transvaalse Sinode het 'n beroep op homoseksuele gelowiges gedoen om selibaat te leef en bygevoeg dat hulle nie homoseksuele dade kan goedkeur nie omdat die huwelik volgens die Bybel slegs 'n verbintenis tussen een man en een vrou is.

Die moderator, dr Henk Gous, het ná die sifting gesê die sinode besef homoseksuele oriëntasie is by sommige gays so diep gewortel dat dit nie uit eie keuse so gekies is of deur 'n wilbesluit alleen beëindig kan word nie. Die Bybel gee egter nie aan gays die groen lig om hulle oriëntasie uit te leef in 'n intieme verhouding wat die seksuele insluit nie, het hy gesê.

"Net soos ek sekere aangebore neigings in my (byvoorbeeld woede en sterk heteroseksuele drange) nie mag uitleef nie, so moet gays 'n lewensstyl met beperkings kies. Maar 'n ongehoude lewe (gay of heteroseksueel) hoef nie 'n onvervulde lewe te wees nie. Ek sien elke dag mense wat as enkellopers 'n vol lewe lei," het dr Gous gesê.

Ds Frik Smith van die NG Gemeente Driehoek in Vanderbijlpark, wat sy teenstem teen die sinodebesluit laat aantekene het, het gesê hy is geweldig teleurgesteld met die besluit. "Dit plaas 'n ondenkbare las op homoseksuele mense om van

hulle te verwag om selibaat te leef," het hy aan *Kerkbode* gesê. "n Mens kan nie twee homoseksuele mense in 'n vaste verhouding vergelyk met enkellopers van die teenoorgestelde geslag wat saamwoon nie. Laasgenoemde het die geleentheid om te trou terwyl homoseksuele pare geen verbintenis kan aangaan wat deur die kerk erken word nie."

Woede kan ook nie met homoseksualiteit as 'n aangebore neiging vergelyk word nie, meen hy. "Woede hou verband met geweld, terwyl twee mense wat in liefde saamwoon, die liefdesgehoed uitleef en niemand skade of leed berokken nie."

Hoewel die sinode nie homoseksuele verhoudings wou goedkeur nie, verwerp hulle enige suggestie dat homoseksuele dade 'n groter sonde as ander sondes is en ook enige optrede waardeur mense met 'n homoseksuele oriëntasie uitgesonder word as sou hulle "meer gesond" as ander wees.

Die Wes-Transvaalse Sinode gaan 'n "pastorale hulp-arm" van kundiges aanwys om as gesprekshulp vir kerkrade en gemeentes te dien in gevalle waar daar 'n behoefte ontstaan om oor die misterie van menslike seksualiteit en die diversiteit daarvan gesprek te voer.

-jean@tydskrifte.co.za

## Taakspan oor gays wil vertrou herstel

PRETORIA. - Die NG Kerk se taakspan oor homoseksualiteit wat voor volgende jaar se Algemene Sinode 'n verslag moet saamstel, vergader volgende week (12-13 Junie) om te beraadslaag hoe die proses verder gaan verloop in die voorbereiding tot hulle finale verslag. Die NG Kerk hoop om tydens volgende jaar se Algemene Sinode groter duidelikhed aan sy lidmate te gee oor die kerk se standpunt ten opsigte van homoseksualiteit. Intussen het 'n deel van die taakgroep wat 'n meer konserwatiewe standpunt oor homoseksualiteit handhaaf en gekant is teen vaste homoseksuele verhoudings, afsonderlik in Pretoria vergader. Die vergadering wat op die Algemene Sinode se koste gehou is, is deur ds Johan Marais van die NG Gemeente Middelburg-Kanonkop gereël en is deur genooidede lede van die taakspan van regoor die land bygewoon.

Sommige taakspanlede is ontevrede omdat daar op die Algemene Sinode se koste afsonderlik vergader is sonder die medewete van die hele taakspan. Daar word gevrees dat dit vertroue kan ondermyn as die taakspan nie in mekaar se teenwoordigheid oor homoseksualiteit wil praat nie.

Daar bestaan ook verskil van mening en interpretasie in die taakspan oor ander sake. Hoewel daar eenstemmigheid is dat afsonderlike byeenkomste van die verskillende standpunte in die taakspan nie verhoed kan word nie, verskil lede oor wie die koste vir sulke vergaderings moet dra. Die Algemene Sinode se begroting is onder groot druk.

Lede van die taakspan se dagbestuur sou met *Kerkbode* se ter perse gaan bymekaarkom om aangeleenthede waaroor daar tans onsekerheid bestaan, soos die gesamentlike voorsitterskap van dr Jorne Potgieter en André Bartlett, asook die afsonderlike vergadering wat gehou is, met mekaar uit te klaar voordat die volle taakspan volgende week vergader.

Dr Potgieter wat teenwoordig was tydens die afsonderlike vergadering in Pretoria wou nie kommentaar lewer oor die vergadering nie. Hy het *Kerkbode* versoek om die taakspan "liewer met rus te laat". Hy het alle navrae na die sameroeper van die taakspan, dr Ben du Toit verwys. Dr Du Toit wou ook nie kommentaar lewer voordat die dagbestuur vergader het nie. Dr André Bartlett, die ander medevoorsitter van die taakspan, was ook nie vir kommentaar beskikbaar nie. -jean@tydskrifte.co.za

## Gays kan nie kies om te trou

H Trahms skryf:

EK neem met verbasing kennis dat die Vrystaatse Sinode van homoseksuele mense dieselfde verwag as wat hulle van heteroseksuele verwag, naamlik geen seks sonder 'n huwelik nie - 'n wensituasie vir die sinode. Bly homoseksuele mense wat reeds geruime tyd 'n vaste verhouding het, selibaat, dan het die sinode bewys dit kan gedoen word. En as hulle seks het, is die sinode korrek om hulle te veroordeel, net soos wat hulle dit met heteroseksuele mense sal doen. Reg so.

My ma het sulke uitsprake bestempel as uitsprake deur mense wie se geleerdheid hulle tot rasermy gedryf het. Dit klink vir my soortgelyk aan die redenasie dat 'n mens met 'n staking werkskepping kan bevorder. Heteroseksuele mense het die keuse om te trou, homoseksuele mense nie. Hoe kan jy dieselfde reëls toepas op die twee groepe?

Het julle voorskryfte vir my as die homoseksuele persoon se ma? Moet ek hom anders liefhê as my heteroseksuele kinders?



## **Addendum B ( Briewe)**

Met die laaste paragraaf wil ek noem dat 'n brief wat een van my vriende ( anoniem) aan die einde van verlede jaar (2005) aan die Huisgenoot of selfs koerante wou plaas, my baie laat dink het oor hoekom ek eintlik met die werkstuk moet voortgaan. Omdat hy nooit die brief laat publiseer het nie, het ek dit geneem, oor getik, omdat hy dit geskryf het. Die brief het as volg gelui:

*“ ‘n Vrede en vreugdevolle Kersfees vir u almal. ‘n Kind is vir ons gebore, om as teken te dien vir die vrede en vreugde wat op ons almal rus: vet of maer, lank of kort, wit of swart, “gay” of “straight”, gelowig of nie.....*

*Tenspyte van die mooi wense is daar mense wat in hierdie tyd deur baie moeilike beproewinge gaan. Een van die vrese wat ek op hierdie stadium aan dink is die van “rejection”. En hiervan kan ek as jongspan seker mee saampraat.*

*As gelowige Christen, en baie betrokke binne die kerk, worstel ek ook met my seksualiteit. Iets wat jare lank al met my saamkom. Ek is nie heeltemal “uit die kas” nie, alhoewel daar ‘n paar van my vriende bewus is van my seksualiteit. Die moeilikste deel vir my dink ek is om my familie, my huismense, predikant en sommige gemeentelede te sê, omdat ek nie seker is hoe hulle sou reageer nie. Nie dat hulle diskriminerend is teenoor gays nie, maar omdat dit vir hulle ‘n skok sal wees, omdat ek dink hulle nooit sou verwag het dat ek gay sou wees nie.*

*Ek wil so bitter graag die Kerstyd binnegaan, met vrede en vreugde in my hart. Ek wil nie meer ‘n leuen lewe nie. Uit die diepte van my hart, smee ek julle almal om my te help om my volle potensiaal te bereik, my drome te droom, en saam as ‘n jong gay-persoon die vrede van Kerstyd te smaak. Ek wil nie meer op my eie wees soos al die jare nie. Ek wil ook net liefde smaak. Glo my, dis ‘n jarelange worsteling. Dis nie iets wat ek skielik een oggend op besluit het nie. Vandat ek kan onthou het ek vir dieselfde*

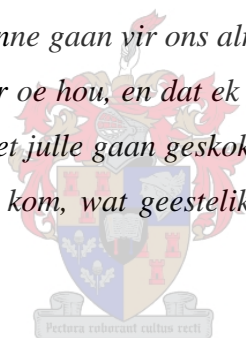
*“team-gebat<sup>18</sup>”. Ek het by ‘n punt gekom om uit die kas te klim; hoe moeilik dit ook mag wees...;*

*Maar liewe huismense, vriende en familie, wat verkies julle:*

- 1) ...dat ek liever selfmoord moet pleeg [ om julle die vrede te spaar om met ‘n geassosieer te word], wat beteken julle sal vir die res van julle lewe wonder waarom ek juis selfmoord gepleeg het, OF*
- 2) ....om julle te vertel wie ek regtig is, en julle saammet my maar vrede moet maak*

*Kom ons gun vir elkeen ‘n plekkie onder die son, en probeer om in iemand wat soos ek, wat jarelank met so ‘n worsteling sit, se skoene te staan. Dis nogal vrek moeilik – glo my.*

*Laat hierdie Kersgety wat ons binne gaan vir ons almal ‘n feesgety wees. Laat ons die geboorte van Jesus Christus voor oë hou, en dat ek as ‘n gay jongman, die liefde van familie en vriende ervaar. Ek weet julle gaan geskok en hartseer wees, maar ook, laat my toe om uit die worsteling te kom, wat geestelik, psigies dreig om my menswees dood te maak.*



*Aan ouers wat ‘n gay-kind het, en hom/haar ondersteun, baie dankie. Julle sal nie weet watter hulp en verligting dit is vir hom/haar nie. Ouers met gay-kindere, moenie jou rug op jou kind draai nie. Aanvaarding en liefde is die beginpunt vir vrede en vreugde in ons harte.”*

**GESEËNDE, ASOOK VREDE EN VREUGDEVOLLE KERSSEISOEN AAN U ALMAL, VERAL AAN DIE WAT SOOS EK WORSTEL MET HUL SEKSUALITEIT.**

Van: “amper-uit-die-kas” jongman: Stellenbosch – 2005

---

<sup>18</sup> Hierdie term word in die meeste gevalle onder jongmense gebruik wanneer hulle van hulle seksualiteit praat of na dit verwys.

In aansluiting met bogenoemde brief, deel nog 'n student wat met homoseksualiteit geworstel het sy ervaring. Hy verwys veral na die tipe ondersteuning wat hy gehad het, die belangrikheid van vriende wat mekaar ondersteun en die hoop wat hy deur ander Christene, in Christus kon ervaar het. Die brief (Collins 2005: 319) lei soos volg :





## HOMOSEKSUALITEIT

**H**oe voel dit om homoseksueel te wees en daarmee te worstel? 'n Student het van sy ervaring vertel:

'Ek het nooit besluit om meer aangetrokke te voel tot mans as tot vroue nie. As ek 'n keuse gehad het, sou ek nooit gekies het om dié soort persoon te wees wat deur al die ander kinders as 'n frats beskou is nie. Ek het totaal hulpeloos gevoel omdat my seksuele drange op seuns gerig was en nie op meisies nie. Ek het heelyd oor mans gefantaseer. Ek het op agt jaar reeds gemasturbeer, maar op daardie stadium was my fantasieë nie spesifiek seksueel van aard nie. Die seksuele fantasieë het begin toe ek my tienerjare bereik het. Ek het elke dag gemasturbeer, soms selfs meer as een keer per dag. En elke keer het ek oor ander seuns gedink, eerder as oor meisies. Ek het probeer om oor meisies te dink wanneer ek gemasturbeer het, maar dit het nie gewerk nie.

'Ek het alleen met hierdie ontdekking geworstel. Ek het niemand ooit vertel van my "seksuele identiteit nie". Ek was te bang vir verwerping. Die herinnering aan Graad 7 toe die ander kinders my 'vreemd' en 'skeep' genoem het, was nog te vars in my geheue. Niemand het op daardie stadium van my geweet nie; ek kan myself nie indink hoe hulle sou reageer as hulle geweet het wat regtig aangaan nie. Dwarsdeur my hoëskooljare en vir die grootste gedeelte van my studentejare op kollege het ek my geheim – en my pyn – vir myself gehou.

'Op kollege het ek op 'n ander man verlief geraak. Hy was nie homoseksueel nie en ek moes dus my gevoelens vir hom wegsteek. Ons was drie jaar lank kamermaats en regdeur hierdie tyd het hy nooit van my homoseksualiteit geweet nie. Hy het eers kort voor ons graad gevand die daarvan uitgevind. Dié hele situasie was vir my 'n dubbele slag, want behalwe vir die verskriklike pyn wat ek beleef het omdat hy my nooit sou liefhê nie, was daar ook die besef dat dit nie net my seksdrang was wat homoseksueel is nie, maar my totale wese. Ek het gevoel asof ek tot in my diepste wese pervers is.

'Ek was 'n Christen vandat ek sewe jaar oud is en ek het God menige keer gevra om my homoseksualiteit weg te neem. Hy het dit nooit gedoen nie. Dit het al moeiliker geword om die feit dat die Skrif homoseksualiteit as verkeerd veroordeel, te versoen met my sterk seksuele en emosionele aangetrokkenheid tot mans. Dit was op daardie stadium dat ek begin het

om voelers uit te steek na die homoseksuele omgewing in die stad. Ek het homoseksuele boekwinkels besoek en oproepe gemaak na die homoseksuele hulplyn. Daar was soveel belofte van bevrediging en vervulling op daardie plekke. Ek het begin om 'n dubbele lewe te leef. Op die kampus het ek die Bybelstudie gelei en was ek baie betrokke by die Christelike bediening, maar elke nou en dan het ek weggeglip na die boekwinkel in die stad. Ek het elke keer skuldig en vuil gevoel wanneer ek daar weggaan, maar dit het my nie verhoed om die volgende keer weer te gaan nie.

'Uiteindelik het ek iemand van my stryd vertel. Sy was baie begrypend en het my nie verwerp nie. Na 'n ruk kon ek selfs my kameraat vertel. Dit het my nie onmiddellik verhoed om weer na boekwinkels te gaan nie, maar dit was die eerste stap in 'n proses van genesing.

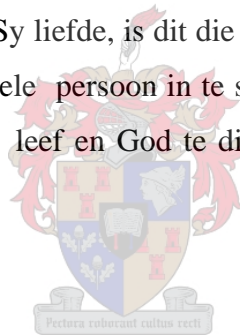
'God het sedertdien wonderlike mense oor my pad gestuur wat my help het om die moed te hê om nie aan versoekings toe te gee nie. Sommige van hierdie vriende stry ook teen homoseksuele versoekings, maar ons vertrou op Christus se oorwinning oor die sonde om ons sterker te maak as die sonde van homoseksualiteit. Ek het begrypende mense wat werklik omgee nodig gehad om na my stryd te luister en om my te help om dit te verstaan. Ek weet nie wanneer my drang na homoseksuele dade sal verdwyn en of dit ooit sal gebeur nie, maar ek gaan nie langer gebuk onder die geloof dat daar vir my geen hoop is en dat daar niks te doen is aan hierdie versoekings nie.

Al meer kerke en kerkorganisasies begin hulleself afvra, of dit moreel aanvaarbaar is om mense te veroordeel en teen hulle te diskrimineer, agv hul seksuele oriëntasie en dus op grond van wie hulle liefhet.

Die Kerk kan met groot insig praat van die ander kerklike sake, etiese en morele sake wat aan die orde is, maar het 'n baie moralistiese stem teenoor homoseksualiteit, wat gewoonlik met vooroordeel en kritiese houdings gepaard gaan.

Vir my is dit belangrik dat ons ruimte moet maak vir mekaar om ons Christen wees uit te leef en veral oop te wees vir mekaar, mekaar te aanvaar soos Christus ons aanvaar en liefhet soos God ons almal liefhet. "n Ruimte waarin ons almal insluit binne die liefdesverbond met God, en die Wet van God wat van ons vra om mekaar lief te hê, soos Christus ons liefhet. Hierdie liefde word gesien en geopenbaar in die kruisdood, waarin ons almal deel het, Jood of nie-Jood, slaaf of vryman, man of vrou, heteroseksuele peroon of homoseksuele persoon.

As God ons almal kan insluit in Sy liefde, is dit die rol van die Kerk, van u en ek, van elke Christen om die homoseksuele persoon in te sluit binne die geloofsgemeenskap en as een groot familie saam te leef en God te dien. God se genade en liefde sluit niemand uit nie.



## Bibliografie

Anthonissen, Carel en Oberholzer, Pieter. 2001. *Gelowig en Gay?*. Kaapstad: Lux Verbi.BM.

Bylae by Die Burger ( Aktueel). Bladsy Drie. Vrydag 24 Februarie 2006: Kaapstad. 91ste jaargang.

Cilliers, Pieter. 1997. *'n Kas is vir Klere*. Kaapstad: Human & Rousseau.

Collins, Gary. 2005. *Die A tot Z van berading*. Kaapstad: Struik Christelike Boeke.

Comstock, Gary David. 2001. *A Whosoever Church: Welcoming Lesbians and Gay men into African American Congregations*. Louisville: Westminster John Knox.

Conzelmann, Hans. 1987. *Acts of the Apostles: A Commentary on the Acts of the Apostles*. Philadelphia Fortress.

De Villiers, JL. 1989. *Die Handeling van die Apostels. Deel Twee*. Kaapstad: NG Kerk – Uitgewers.

Du Plessis, Jean. 1999. *Oor Gay wees*. Kaapstad: Tafelberg.

Germond, P & de Gruchy, S. 1997. *Aliens in the household of God: Homosexuality and Christian Faith in South Africa*. CapeTown & Johannesburg: David Phillip.

Grant, FC. 1962. *Nelson's Bible Commentary*. Volume 6. New York : Thomas Nelson & Sons.

Hays, Richard B. 1996. *The Moral Vision of the New Testament: A contemporary Introduction to New Testament Ethics*. New York: HarperSan Francisco.



Jones, Stanton L & Yarhouse, Mark A. 2000. *Homosexuality: The use of scientific Research in the Church's moral debate*. Downers Grove: IVP.

Joubert, Dina. 1998. *Onlogiese Liefde: Oppad met my gay kind*. Pretoria: JL van Schaik Uitgewers.

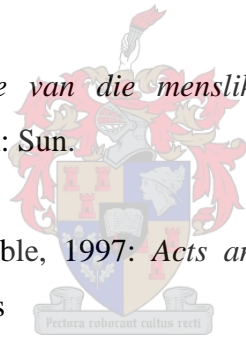
Keysor, Charles W. 1979. *What you should know about Homosexuality*. Michigan: Grand Rapids. Zondervan Publishing House.

Lebacqz, Karen & Sinacore-Guinn, David. 1999. *Sexuality A reader*. Cleveland: Pilgrim.

Louw, Andre. 1972. *Homoseksualiteit in die Lig van die Skrif*. Verhandeling vir Lis. In Teologie. Stellenbosch: Universiteit van Stellenbosch.

Louw, Daniel. 2005. *Ratwerke van die menslike Siel: Oor volwassenheid en lewensvaardighede*. Stellenbosch: Sun.

Mercer Commentary on the Bible, 1997: *Acts and Pauline Writings*. Volume 7. Georgia: Mercer University Press



Polhill, John B. 1992. *The New American Commentary, ACTS* : Volume 26, Tennessee: Broadman Press Nashville.

Punt, Jeremy. 2006. *The Bible in the gay-debate in South Africa: towards an ethics of interpretation*. Ongepubliseerde artikel.

Robertson, Jennifer. 2005. *Same-sex Cultures and Sexualities: An Anthropological Reader*. London / New York: Blackwell.

Saia, Micheal R. 1988. *Counseling the Homosexual*. Minneapolis: Bethany House Publishers.

The Interpreter's Bible. " *The Holy Scriptures*" Volume IX. Nashville: Abingdon Cokesbury Press.

Van der Merwe, JA. 1971. *Homoseksualiteit: Sonde , siekte of blote andersheid*. Verhandeling vir Lis. In Teologie. Stellenbosch: Universiteit van Stellenbosch.

Van Zyl, Mikki & Steyn, Melissa. 2005. *Performing queer: Sharping Sexualities 1994-2004*: Volume One. Roggebaai: Kwela Books.

Vermaak, H. 1983. 'n *Teologies – Etiese Evaluering van die verskynsel van egte homoseksualiteit*. Verhandeling vir Lis. In Teologie. Stellenbosch: Universiteit van Stellenbosch.

Waun, Maurine C. 1999. *More than Welcome: Learning to Embrace Gay, Lesbian, Bisexual and Transgendered Persons in the Church*. Missouri: Chalice.

Wilcox, Melissa M. 2003. *Coming Out in Christianity: Religion, Identity and Community*. Indiana University Press.

Willimon, William H. 1988. *Acts: Interpretation – A Bible Commentary for Teaching and Preaching*. Atlanta: John Knox Press.